National Library 5253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 38 (2959) XXXII aastakäik | Neljapäeval, 19. mail 1983 — Thursday, May 19, 1983 | Üksiknumbri hind 60 senti

Tuhandeid tsiviilisikuid hävitatud

N. Liidu ja Afganistani valitsusvägede ägedad rünnakud

NEW DELHI — Metsikuim N. Liidu ja Afganistani valitsusvägede ofensiiv partisanide vastu üle kolme-aastases sõjas on pannud kõikuma partisanide vastupanu. Kahenädalase võitluse ajal, piki 50 km ulatusega fronti, kasutasid N. Liidu ja valitsuse üksused maa- ja õhujõudusid tuhandete tsiviilisikute hävitamiseks.

Tuhanded shokeeritud ja haavatud külade elanikud olid tormamas paanikas pealinna Kabulisse, kui vastupanu ägeda rünnaku puhul mõranes 16 km Kabulist põhjapool asuvas Shomali orus.

Diplomaadid ütlesid, et vastupanujõud olid kõikuma löödud N. Liidu ja Afganistani armeede suveofensiivil ja partisanide meeleolu oli rõhutud ning masendunud,

kui tuhanded nende sümpatiseerijad põgenesid, kelle juures nad said peavarju ja toetust.

„Esimest korda me avastasime teatud meeleheidet nende reisijate juures, kes olid tulnud Shomalist", ütles üks läänediplomaat.

Afganistani põgenike juht New Delhis ütles, et situatsioon Shomalis on võtnud väga pahaendelise suuna. Iga raport, mis saadakse on eelmisest halvem.

Partisanide vastupanuüksustele on suunatud väga rasked pommirünnakud.

Diplomaadid Islamabadis, Pakistanis ütlesid, et rünnakud toimusid enneolematu intensiivsusega ja olid metsikumad kõigist seniseist, mis on teostunud pärast venelaste invasiooni Afganistani.

Samal ajal tehti ägedaid rünnakuid ka Afganistani läänepoolsele linnale Heratile kuni 50-e lennukiga päevas,

mis jättis üle tuhande surnu kahenädalase võitluse jooksul.

Üks teine raport ütles, et kuni 3000 tsiviilisikut said surma ja pool Herati linnast on hävitatud ägedate rünnakute ajal.

Diplomaadid New Delhis ütlesid, et teatud arv külasid Shomali orus on hävitatud ja N. Liidu ning Afganistani valitsuse üksused süstemaatiliselt rüüstasid elamuid, kust elanikud olid sõjategevuse hirmul põgenenud.

Afganistanist saadud teadete kohaselt

N. Liidu eriti tugevad ja kahuritega varustatud helikopterid ning võitluspommitajad pommitasid möödunud nädalal Charikari,

Parwani provintsi pealinna ja ründasid arvukalt külasid Khair-Khana mäekitsuse juures.

Ofensiivi peetakse kättemaksuks partisanide rünnakuile valitsusvägede positsioonidele aprillis Khair-Khana orus, Kabuli põhjapoolses servas. Julgustatuna praeguse ofensiivi edust, Afganistani armee on avaldanud seeria ultimaatumeid vastupanuliikumise juhtidele, et nad alistuksid või neil tuleb taluda uusi pommitamisi. Kohalikele elanikele olevat saanud selgeks, et normaalset elu selles piirkonnas pole võimalik jätkata.

Umbes 100.000 N. Liidu sõdurit on olnud Afganistanis pärast invasiooni 1979. a. detsembris, et aidata võimul püsida marksistlikku Afganistani valitsust.

Laureaate ja stipendiaate äsjasel EKK Kultuurifondi stipendiaatide kontserdil. Esireas vasakult Desiree Medri, Kristina Saarkoppel, Edgar Kink, Monica Zerbe, Charles Kipper, seisavad Linda Norheim, Pia Metsala, Ingrid Saarkoppel, Harri Mürk, Ricky Hiir, Viljar Puu, Gregory Klein, Ingrid Laar, Emil Eerme, Marja Leena Roos ja Kristi Rand. Foto: Vaba Eestlane

Kohtuprotsess Riias:

Inimõiguste nõudjad tehti välisspioonideks

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalehes Pravdas kirjutati lavastatud kohtuprotsessist Riias, kus läti vabadusnõudjad tehti välisspioonideks. Kaks inimõiguste ja vabaduste nõudlejat said Läti ülemkohtu poolt erakordselt ranged vanglakaristused, nii kaotas Juris Dūmeistres 15 ja Dainis Lismanis 10 aastaks vabaduse. Nad olevat välismaistele spioonorganisatsioonidele andnud välja sõjalist, poliitilist ja majanduslikku informatsiooni, väitis nõukogude prokurör.

Juris Bumeisters oli töötanud ühes kalanduse instituudis Riias. Ta pärinevat jõukast pankurite perekonnast, kel „kodanliku Läti" ajal olid villad, korterihooned ja maaomandid. Bumeisters olevat elanud topelt-elu — osalt teenistujana ja osalt parandamatu, endise suurkapitalisti pojana. Temaga olevat kontakti võtnud Ameerika CIA agendid Martins Zandberg ja Ruta Strobi, kes turistideks maskeerituna andsid Bumeistersile üle salajasi juhendeid, krüptograafilist varustust ja raha, mis saadud CIA-lt.

Bumeistrit olevat külastanud ka Viinis Zalkalnsi nimeline CIA-agent, kes töötab „emigrantliku" ajalehe Briviba (Vabadus) toimetajana.

Zalkalns olevat nõudnud andmeid vene allveelaevade positsioonide, radariseadmete ja sõjaväeladude kohta Lätis.

Et CIA nõudmisi rahuldada, palkas Bumeisters oma teenistusse insener Lismanise.

CIA käsul „soperdasid" nad peale selle kokku ka „memorandumi", milles nad muuhulgas nõudsid vaba ja sõltumatut Lätit, halvustab Pravda. Toda memorandumit olevat tahetud saata Madriidi konverentsile. Dokumendis eneses olevat jämedalt „võltsitud" fakte Läei majandusliku ja poliitilise elu kohta.

EPL

Ida ja Lääs „sõjateel"

WASHINGTON — N. Liidu ja USA suhted on saavutanud sellise astme, milles peegeldub eksimatult märke sõja poole minekust, ütles George Kennan, endine USA saadik N. Liidus. Poliitiliste suhete nõrgenemine ja tuumarelvade käepärast olemine on need kaks suurvõimu viinud positsioonini, mis heidab varju kogu lääne tsivilisatsiooni tulevikule.

Kuna esmaspäev, 23. mai on Kanadas üleriiklik püha, siis on „Vaba Eestlase" toimetus, talitus ja trükikoda sel päeval suletud. Püha tõttu ilmub eeloleval nädalal üks „Vaba Eestlane" mis kannab neljapäeva, 26. mai kuupäeva.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Kalev kolmas Kanadas!

Möödunud nädalalõpul toimumud Kanada noorte võrkpalli meistrivõistlustel saavutas Kalevi meeskond kolmanda koha, mis on eriti silmatorkav selletõttu, et meeskond on vähem kui kolm aastat koos mänginud. Viimane kord, mil meie võrkpallurid edukalt esinesid oli 1963, mil Toronto eestlastest koosnev NMKÜ meeskond saavutas Kanada meistritiitli Arvo Tiduse treenimisel.

1983. a. aule, s.t. pronksmedali võitmisele, lisandus veel teine silmapaistev tunnustus nii meeskonnale kui ka selle treeneritele Tiit Rometile ja Carl Pahapillile: meeskonna kapten Derek Pallandi valiti asjatundjate poolt esivõistluste valikmeeskonda, nn. „all-star team'i".

Kanada noorte meistritiitli võitis Manitoba juba teist aastat järjesti ja teisele kohale tuli Scarborough „Solars" meeskond — Ontario meistrid ja Kalevi tugevad rivaalid. (Lähemalt võistlusest meie lehe järgmises numbris).

Rootsi lõpetas jahi allveelaevadele

SUNDSVALL — Rootsi laevastik lõpetas 13 päeva kestnud jahi kahele tundmatule allveelaevale Rootsi põhjapoolses Sundsvalli sadamas ja sadam on jälle avatud tsiviil-laevaliiklusele. Laevastiku juhatus usub, et allveelaevad on sellest piirkonnast lahkunud, ütles kaitsejõudude ametnik, kes aga lisas, et nad on valmis iga minut uuesti jahti alustama, niipea kui kusagil midagi märgatakse.

Madriidi viljatu konverents

Venelased ei taha rääkida inimõigustest

MADRIID — N. Liidu esindus lükkas tagasi läänemaailma poolt esitatud inimõiguste nõuded Euroopa Julgeolekukonverentsil Madriidis. N. Liidu delegaat Anatoli Kovaljev ütles, et vajadused selle üle pikemaiks läbirääkimisteks on kaotanud igasuguse praktilise otstarbe.

35-e riigi konverentsil on juba kolmandat aastat diskuteeritud 1975. a. Helsingi kokkulepete täitmist inimõiguste ja Euroopa julgeoleku küsimustes. Venelane ütles, et N. Liit ei aktsepteeri ühtki muudatust selles lõplikus dokumendis, mis esitati 8 neutraalse ja mitte liitu kuuluva riigi poolt punktides, mis Lääne arusaamise kohaselt ei garanteeri küllalt inimõigusi.

Kovaljev ütles, et kui keegi tahaks muuta seda neutraalset kokkulepet või esitada selle muutmiseks mõningaid ettepanekuid,

siis tähendavat see kõigi positiivsete tulemuste elimineerimist, mis on senise pika konverentsi ajal saavutatud.

Lääs nõudis, et see konverentsi lõppdokument sisaldaks individuaalseid inimõigusi vastavalt Helsingi kokkuleppele, erikonverentsi korraldamist inimkontaktide arutlemiseks, Lääne raadiojaamade segamise lõpetamist ning inimõiguslike kohtumiste lubamist nagu erapooletud riigid olid ettepaneku teinud.

Lääne diplomaadid nägid väikest lootust faktis, et kuigi Kovaljev lükkas tagasi Lääne nõuded,

ta oli siiski valmis aktsepteerima dokumenti selle originaalsel kujul,

mille esialgne visand oli mõeldud otseselt Varssavi liidu riikidele.

Originaalne visand soovitas läänеriikide valitsusi, kas lõpetama või pehmendama nõudmisi suuremaiks inimõigusteks N. Liidu bloki riikides.

Miss Tallinna „BALL"

Elegantne õhtu Eesti Maja suures saalis pühapäeval, 29. mail kell 5 p.l.

suupisted ★ eeskava ★ baar

Tantsuks mängib „ORPHEUS"

Žhürii: G. Godfrey, A. Eggleton, G. Gross, I. Heinsoo, D. Johnson, N. McCabe, L. Robertson, R. Secord ja P. Warnick.

Sissepääs $7.—

Piletid eelmüügil Poko's Mount Pleasantil ja Eesti Abistamiskomitees

Eesti Abistamiskomitee Kanadas

Reedel, 27. mail, kell 8 õhtul, Eesti Maja suures saalis, 958 Broadview Ave.

SOLISTIDE KEVAD-KONTSERT

Avo Kittask, Õnne Laikve, Irene Loosberg, Monica Zerbe, Asta Ballstadt, Lydia Vohu, Jaak Liivoja, Kristine Pogyo, Phillip Morehead

Paavsti külaskäik Poolasse plaanikohane

VARSSAVI — Paavst Johannes Paulus II külastavat plaanikohaselt seitsmet Poola linna juunis, aga kiriku ametnikud pole öelnud, kas sellega seoses täitub Lech Walesa soov paavstiga kohtumiseks. Paavst külastab Varssavit ja kuut teist Poola linna, millest viis on olnud keelatud ametiühingu Solidaarsuse „kantsid".

Aastakontsert

Neljapäeval, 2. juunil 7.30 p.l.
Edward Johnson Bldg. — Walter Hall
80 Queens Pk. Cres. (Planetariumi taga)

$7.00/$5.00

Piletid saadaval liikmetelt või kohapealt

„estonia"

EELTEADE!

Päevane aktus:
Palvus . . . õp. Elmar PÄHN
Peokõne . . . dr. Roman TOI
Vabaõhukontsert . Toronto Eesti Segakoor Uno Kook'i juhatusel

SEEDRIORU KUTSUB

SUVIHARI/83 PIDUSTUSTELE

2. juulil 1983

Vabaõhuteater:
EESTI RAHVUSTEATRI ESITUSEL
Lajos Zilahy komöödia — Ants Murakini tõlkes
„PÄIKE PAISTAB"
Lavastaja — Lydia VOHU

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $48.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $58.—, poolaastas $31.— ja veerandaastas $16.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Peaministri avalik kiri rahvale

Kanada peaminister Pierre Trudeau ei ole oma pika valitsemisaja kestel olnud eriti väljapaistev N. Liidus ja mujal eksisteerivate kommunistlike rezhiimide kritiseerija ja analüüsiv vaatleja, pigem on ta sageli väljendanud mõtteid, mis on häirinud raudeesriide tagant saabunud kanadalasi, kes Venemaal ja Moskvale vägivaldselt alistatud riikides on elanud ja sealset elu ja valitsemissüsteemi põhjalikult tunnevad. Seda rõõmustavam on nüüd lugeda peaminister Trudeau kirja, mille ta on saatnud laiali Kanada ajalehtedele, et selgitada ja valgustada Ühendriikide tiibraketi katsetamist Kanada õhuruumis, millele on Kanadas organiseeritud tohutusuurt ja emotsionaalsuse lainetest kantud vastuseisu.

Peaminister Trudeau argumendid on loogilised, põhjendatud ja arusaadavad, eriti praeguses olukorras, kus N. Liit on möödunud aastate jooksul läneriikide peata olekut ja passiivsust ära kasutanud palavlikuks relvastamiseks, saavutades teatud üleoleku, mida Ühendriikide president Reagan on hakanud oma relvastamispoliitikaga kiires tempos vähendama. Reagani uues arsenalis on muude relvade kõrval väga tähtis koht praegu viimistlemisel oleval tiibraketil, mille lõplikuks katsetamiseks ameeriklased vajavad Kanada maastikku ja õhuruumi. Kanada valitsus on katsete korraldamiseks põhimõtteliselt juba nõustunud, kuid opositsioon nendele katsetele on rahva hulgas, poliitilistes ringkondades ja ajakirjanduses võrdlemsii suur, mis ilmselt häirib peaminister Trudeaud ja tema valitsust.

Tiibraketi katsetamise vastane kampaania võtab paiguti otse naeruväärsed mõõtmed ja näitab kuivõrd naiivsed ja ettevalmistamatud on kanadalased sellistele probleemidele lähenemisel ja nende analüüsimisel. Ja seda jaanalinnuvaimu ei ole märgata mitte ainult läbilõike kanadalase juures, kes laseb ennast nähtavasti mõjutada kusagilt väljaspoolt suunatud propagandast ja ideoloogiast, vaid isegi poliitikute ja massimeedia kommentaatorite väljendustes, kuigi need mehed ja naised peaksid olema saanud küllaldase ettevalmistuse praegustest keerulistest rahvusvahelistest probleemidest aru saamiseks ning neile emotsioonidest vaba hinnangu andmiseks. Ajalehti lugedes ja televisioonist kommentaare vaadates-kuulates jääb aga kahjuks paiguti mulje, et analüüsijad ja kommentaatorid ei taipa Ühendriikide presidendi Reagani relvastamispoliitika tuuma ja tagapõhja ning tulevad alati rahva ette selliste kulunud ning ammu peeneks jahvatatud ja põhjalikult lahatud väidetega, mis mõistavad uute ja moodsate tuumarelvade produtseerimise ja käiku laskmise hukka selle lihtsa ettekäändega, et tuumalaenguid on juba mõlemal poolel üksteise hävitamiseks küllaldaselt ning ning neid ei ole mõtet enam juurde produtseerida.

Asi ei ole kaugeltki nii lihtne. Praeguses olukorras ei ole NATO käsutuses Lääne-Euroopas selliseid tuumarelvi, mis tasakaalustaksid vene SS-20 kesktegevuskaugusega rakette, mis on suunatud kõigile Euroopa suurematele linnadele. Kui paljud kommentaatorid arvestavad ka Briti ja Prantsusmaa rakette, siis tuleb silmas pidada, et need on mõeldud ainult nende maade kaitseks ning nende kasutamine ei allu NATO ülemjuhatusele. Nende rakettidega ei saa ka Ühendriigid opereerida ja nende abil venelastele survet avaldada, kui tuumarakettide piiramise küsimus võetakse lähemas tulevikus Genfis uuesti arutusele.

Kuid need argumendid ja kalkulatsioonid ei huvita Kanada rahudemonstrante ja nende liberaal-intellektuaalseid toetajaid, kes nõuavad tuumarelvade produktsiooni külmutamist, millega venelastele jääks tuumarelvastuse alal ülekaal. Selliste „rahu iga hinna eest" jüngrite mõjutamiseks saatiski peaminister Trudeau ajalehtedele avaldamiseks avaliku kirja, milles ta noomis rahudemonstrante, kes protesteerivad Ühendriikide tiibraketi vastu, kuid kes ei ole kunagi vaevaks võtnud demonstreerida vene SS-20 rakettide ülesmonteerimise puhul. Trudeau nimetas sellist käitumist „silmakirjalikuks".

Peaminister Trudeau oma kirjas väidab, et paljud kanadalased katsuvad nähtavasti unustada, et venelased on üles monteerinud sadu SS-20 rakette, milledest igaüks on varustatud kolme tuumalaenguga. Selle unustamise tulemusena võib tekkida olukord, kus N. Liitu ei võeta enam agressorina, vaid süütu kannatajana. See on sündmuste käik, millele Moskva oma lootused rajab, kuna see toob paratamatult kaasa läänemaailma sõjaliste jõudude ühekülgse desarmeerimise.

Paljud kanadalased elavad nähtavasti selles vagas lootuses, et kui nad mängivad rahvusvahelistes tüliküsimustes erapooletut pai-poissi, siis pole neil venelaste poolt sõjalise kokkupõrke puhul midagi karta. Sellistel mõttemõlgutustel ja lootustel on kahtlemata suur külgetõmbejõud, kuid paraku ei vasta need reaalsetele olukordadele. Kanadalastel tarvitseb ainult oma pilk heita Rootsi rannikule ja jälgida vene allveelaevade palavlikku tegevust neutraalse Rootsi rannikuvetes. Rahudemonstrantidel ja nende nõuandjatel, samuti neile sümpatiseerivatel poliitikutel ja rahvusvaheliste küsimuste asjatundjatel, peaks selge olema, et Kanada oleks võibolla juba ammu olnud Rootsi olukorras kui võimas lõunanaaber ei varjaks teda oma kaitsekilbiga. Siit lähtudes peaks iga vähegi mõtlev aju taipama, et tiibraketi katsete keelustamine Kanada õhuruumis pole karuteene mitte ainult Ühendriikidele, vaid ka Kanadale endale.

K. A.

Aidake kaasa „VABA EESTLASE" levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Kolm eesti noort, kes esinesid ettekannetega hiljutisel EKN üldkoosolekul, vasakult Maiki Andre-Lupp, Tiit Romet ja Kadi Kaljuste.
Foto: Vaba Eestlane

Noored vajavad kaasatõmbamist

Kadi Kaljuste ettekanne EKN üldkoosolekul

EKN kevadisel üldkoosolekul pidasid kolm eesti noort ettekanded, vaadeldes noorte osa eesti ühiskonnas. Alljärgnevalt toome Kadi Kaljuste ettekande.

Tänapäeva eesti ühiskonnas on noored hakanud tihedamini osa võtma ühiskonna tööst — eriti juhtivatel kohtadel. Tundub, et need on ikka samad noored, kes ülesanded oma peale võtavad. See ei ole ainult nii noorte hulgas ega eesti ühiskonnas. Igas ringkonnas, ka tööl või Kanada ühiskonnas, tundub, et teatud inimesed on alati eesotsas. Vaadeldes noori või vanu, märkame, et peaaegu samad inimesed on kõigil üritustel, kas peatlvaatajana või tegelastena.

Miks on see nii? Miks jäädakse eemale?

Toronto noorte hulgas on olukord eriti kriitiline. Eestiainelised üritused peavad võistlema sellega, mida on suurlinnal igapäev pakkuda, olgu see „hockey" mäng või televisiooniseeria.

Eesti ühiskond peab noortele pakkuma midagi haruldast ja erakordset, et neid kaasa tõmmata.

Muidugi oleneb palju sellest, kuidas nende vanemad on suhtunud eesti ühiskonda. Aktiivseil vanemail on enamasti aktiivsed lapsed. Vanemail on raske sundida ona lapsi eestlastega läbi käima, kui nad ise seda ei tee. Kui vanemad teevad seda sunniviisil, siis noored ei taha täiskasvanult palju enam eestlusega tegeleda — nende nälestused lapsepõlvest, mil neid vastumeelselt siia ja tänna veeti, ei meelita neid eestlusele.

Mõned küll arvavad, et sundimine võib muutuda harjumuseks, kui lapsed on täiskasvanud, aga mina seda ei usu.

Kui lapsele seletada, et eestlus on rikkus — seda ei saa kusagilt osta — siis ta ehk tünneb,

et ta vanemad pakuvad talle midagi, mis jääb talle püsivaks väärtuseks kogu eluajaks.

Mina sündisin ja kasvasin Montrealis, kus eestasi oli ainult tuhat — nüüd on neid veelgi vähem. Ainuke alaline eestlaste kokkutulekute koht oli Jaani kirik ja enamus ühiskonna tegevusest toimus seal. Noori oli vähe, mu eesti täienduskooli lõpuklassis oli neli õpilast, kuid leeris oli meid üksteist. Kuidas juhtus, et järsku ilmus kohale seitse eesti noort, kes olid minuealised, kuid täienduskooli ei tulnud?

Nähtavasti lastevanemad ei pidanud eesti kooli küllalt tähtsaks oma Kanadas sündinud lastele. Kes teab, kuid need seitse, kes leeriajaks juurde tulid, jäid peale leeritamist varsti jälle eemale.

Ma ei usu, et ka Torontos sellised eemalejääjad puuduvad.

Võin aga märkida, et need noored, kes Montrealis lastena võtsid tihedalt osa eesti ühiskonna tööst, on nüüdki, kas siin või mujal, aktiivsed eesti ühiskonnas.

Kui ma kolisin seitsmeteist-aastasena Torontosse, tahtsin kohe eesti ühiskonnaga liituda ja sõpru leida, kuid see ei olnud lihtne.

Torontos on nii palju eestlasi — noori ja vanu — kes on aastaid siin elanud ja läbi käinud — koolis, leeris, lauldes ja tantsides.

Mul oli tõesti raske sisse elada. Seltskondlikud ringkonnad olid niivõrd kinnised

ja kui sinna sattusin olid kõneaineks enamasti inimesed ja juhtumused, millest mul ei olnud aimugi.

Organisatsioone oli palju, mis tegi valiku kaunis keeruliseks. Elasin siin üle aasta enne kui mind kutsuti mingisugusesse noorte seltskonda — ja siiski väga aralt.

Ma kujutan ette, kuidas keegi, pole eestlastega pikemat aega läbi käinud, võiks eestlusele käega lüüa ja otsida sõpru ja tegevust kanada ühiskonnas.

Samuti mõistan, kuidas mitte-eestlane, segaabielus, võiks ennast tunda eesti üritusel.

Eestlasi on liiga vähe selleks, et me võiksime kedagi eemale jätta. Noored ja vanad — eestlased oleme — peame koos töötama ja üksmeelt leidma.

Järgmisel aastal on meil jälle ülemaailmne kokkutulek ja tuleme kokku pidutsema — pidutseme, sest oleme kõik eestlased.

Meie linnast ja mujalt tulevad ka need eestlased välja, kes muidu palju eestlastega läbi ei käi.

Meie kohustuseks on hoolitseda, et iga osavõtja on teretulnud ja, et ta läheb koju kas Bramptoni või Adelaide'i selle mõttega, et olla eestlane on midagi erilist ja väärtuslikku.

Argem istugem ainult oma vanade sõprade või tuttavatega. Muidugi on kena jälle Antsu ja Annet näha, kuid sõlmime uusi sõprusi. Läheneme ise neile kaasmaalastele, kes näivad üksi olevat ja võtame nad endi hulka. Kas meie ei ole kõik eestlased? Meid kõiki ühendavad juured seal Läänemere kaldal.

Töötades EKN-is ja ESTO-84 ettevalmistades, olen ma palju õppinud. Noored on nõus kaasalööma igasugustes üritustes ja organisatsioonides, kuid neid peab kutsuma — mõnikord isegi kaks või kolm korda — ja kui nad tulevad, peavad nad end tundma teretulnuina.

Noored on nõus tegema, mis neil on võimalik, kui nad teavad, et see võimalus on olemas.

Mina arvan, et kui olen kord teatud üritusest või organisatsiooni tööst osa võtnud ja see oli hea kogemus, siis lähen heameelega jälle tagasi. Kutsuge noori ja kui nad on kohal, ärge jätke neid istuma! Pange nad tööle — andke neile ülesandeid ja nad tulevad jälle!

Kanada uuendas kinnitust

Kanada delegatsioonile Madriidis anti juhtnöörid Balti riikide küsimuses

Kanada välisminister Allan J. MacEachen on andnud uue kinnituse, et Kanada ei tunnista de jure Balti vabariikide Eesti, Läti ja Leedu inkorporeerimist Nõukogude Liitu. Välisminister A.J. MacEacheni kinnitus on vastuseks parlamendiliikmele David Kilgour'ile (Edmonton, konservatiiv), kes saades Balti õhtul Ottawas ärakirja Euroopa parlamendi resolutsioonist küsis välisministrilt vastust Kanada hoiaku kohta Balti riikide küsimuses.

Kinnitades Kanada mittetunnustamist Balti riikide inkorporeerimisele Nõukogude Liitu märgib välisminister, et Nõukogude valitsus on hästi teadlik Kanada seisukohast, mida on kindlalt peetud viimase neljakümne aasta jooksul. Kanada seisukoht tehti eriti teatavaks Helsingi deklaratsiooni allakirjutamise ajal ja on väljendatud hiljem Euroopa julgeoleku konverentsi järelkonverentside puhul.

Edasi öeldakse välisministri vastuses, et Kanadal on heameel kuulda Euroopa parlamendis suure enamusega vastuvõetud resolutsioonist olukorra kohta Eestis, Lätis, ja Leedus.

See aitab tõsta Balti riikide enesemääramise probleemi, kuigi resolutsioon iseendast ei kohusta, Euroopa parlamenti eriliseks aktsiooniks.

Välisminister loodab, et resolutsioon leiab edaspidist tähelepanu Liitunud Rahvaste organisatsioonis. Selles küsimuses Kanada delegatsioon UN'i juures peab hea meelega ühendust Balti Liiduga, nagu sellest Balti Liitu informeeriti kokkusaamisel Ottawas.

Veel märgitakse vastuses, et Kanada delegatsioonile Madriidi järelkonverentsil on antud juhtnööriks tõsta üles Balti riikide küsimus ühenduses Helsingi deklaratsioonis ettenähtud enesemääramise ja põhiliste vabaduste põhimõtete rikkumisega Nõukogude Liidu poolt ning teha seda nii üldistel läbirääkimistel kui ka kahepoolsetel kõnelustel Nõukogude delegatsiooniga.

KOMMENTAARID

Natsi sõjakurjategijate jälitaja Simon Wiesenthal ja tema abilised siinsel mandril lähevad oma jahil üsna tihti niivõrd hasarti, et nad häirivad ja süüdistavad süütuid inimesi, kes sellise kampaania tagajärel vaimselt, füüsiliselt ja majanduslikult ruineeritakse.

Selle kinnituseks võtame Saksamaal sündinud, USA-s elava poolaka Frank Walus'e traagilise loo. Waluse tagakiusamine algas 1977. aasta jaanuaris, mil tema vastu tõsteti süüdistus, et ta on osa võtnud natsi sõjakuritegudest, on mõrvanud inimesi ning varjanud oma minevikku. Äsja 61-aastaseks saanud Waluse jälitajateks ja süüdistajateks olid Simon Wiesentahal ning Iisraeli politseivõimud ja ajakirjandus, kes viisid asja nii kaugele, et Walus anti Ühendriikides kohtu alla. Kohtus toodi tema ette Teise maailmasõja ajal natsi-kontsentratsioonilaagrites viibinud juutide rivi, kes seletasid föderaalkohtus, et nad on näinud Walust lapsi ja vanu inimesi mõrvamas.

Tunnistajate seletused olid niivõrd veenvad, et föderaalkohtunik Julius Hoffmann tunnistas Frank Waluse süüdi oma mineviku varjamises. Leiti, et Walus oli Ühendriikidesse pääsemiseks ametivõimudele valetanud ja temalt otsustati ära võtta kodakondsus.

Kuid Walus ei alistunud — ta kaebas edasi. Apellatsioonikohus leidis kaks aastat hiljem, et tema vastu esitatud süüdistused olid alusetud. Avastati äkki, et see oli hoopis teine isik, kes oli sooritanud neid kuritegusid, mille eest taheti teha vastutavaks Frank Walust. Õigeks mõistetud poolaka ees vabandati ja soovitati tal kogu asi ära unustada.

Kuid Walusel on raske unustada tema vastu tõstetud valesüüdistusi ja neid inimesi, kes kohtus näitasid tema peale näpuga ja tunnistasid ta kurjategijaks. Kõige suuremat hingepiina valmistasid talle pärast esialgset süüdimõistmist tema ameeriklastest naabrid, kes hoidsid temast nagu katkust eemale. Teda kutsuti „natsiks" ja „Gestapolaseks" ning teda loobiti isegi kividega. Tundmatud isikud helistasid talle lakkamatult ning ähvardasid ta teise maailma saata. Kulukad protsessid ruineerisid ta majanduslikult ja keegi ei maksa talle valesüüdistuste esitamise eest kompensatsiooni.

Sel puhul on tõesti põhjust küsida, kas Ühendriikides pole mindud ühekülgse sõjakurjategijate jahiga liiga kaugele ning tehtud suuri järeleandmisi ühele rahvusgrupile, kes oma arvatavatele vastastele jahti pidades on läinud üle igasuguste piiride? Näib nii.

☆

Ühendriikide Kongressis leidub igas poliitilises kaliibris mehi, kelle tõekspidamised ja arusaamised kerkivad eriti reljeefselt esiplaanile praeguste Kesk-Ameerika sündmuste puhul. On senaatoreid ja Esindajatekoja liikmeid, kes toetavad president Reagani poliitikat Nikaraagua marksistliku rezhiimi ohjeldamisel ja Salvadori demokraatliku rezhiimi abistamisel, on neid rahvasaadikuid, kelle seisukohad on kõikuvad ja ebamäärased, kuid on ka neid, kes töötavad presidendile otse vastu ning nähtavasti ei taipa seda ohtu, mis ähvardab praegu Ameerika Ühendriike lõunast.

Üks neist viimase kategooria meestest on senaator Christopher J. Dodd, kelle demokraatlik partei valis ametlikuks vastajaks president Reaganile, kui ta äsja Kongressile esitas oma seisukohad ja ülevaate Kesk-Ida sündmuste kohta. Senaator Dodd'i kõne, mis anti Ühendriikide televisioonijaamade kaudu edasi kohe pärast presidendi kõnet, oli niivõrd vastuoluline, paiguti ülbe, et isegi paljud demokraadid selle hukka mõistsid.

Senaator Dodd oma sõnavõtus leidis, et Ühendriikide president ja praegune administratsioon lihtsalt ei taipa, mis praegu sünnib Kesk-Ameerikas. Ta toonitas muu hulgas, et selles piirkonnas on tegemist revolutsiooniliste liikumistega, mis on välja kasvanud sisepoliitilistest olukordadest. Marksistid ei ole nende revolutsioonide põhjustajad, vaid nad kasutavad ainult ära tekkinud võimalused.

Ühendriikide peadelegaat Liitunud Rahvaste Organisatsioonis Jeane J. Kirkpatrick ütles, et senaatori kõne oli „demagoogiline" ja „vastutustundetu", kuna ta opereeris vabalt ja sihilikult statistiliste arvudega. Nii näiteks väitis senaator, et president Reagan kavatseb anda Salvadori valitsusele sõjalist toetust 1 miljard dollarit, mis teeb välja 140.000 dollarit iga valitsuse vastase partisani vastu võitlemiseks. Jeane Kirkpatrick kinnitas, et senaator on president Reagani summale 40 protsenti juurde pannud ning et presidendi poolt planeeritud abi on suures osas puht majanduslik abi, mis ei lähe sõjaliseks otstarbeks.

Kuid elu näitab, et senaator Dodd'il ja tema vaadetel on Ühendriikides, eriti ülikoolinoorte hulgas, palju pooldajaid ning Jeane

(Järg lk. 3)

Kuidas kodumaal uut suvilat saab

Pirita lähedane mereäärne aedlinn Merivälja, mis kommunistliku okupatsiooni järele liideti Tallinnaga, on oma kaunidusega üha enam ahvatlema hakanud võimumehi. Et maad saada uute suvilate ehitamiseks, selleks on mitmeilt seniseilt ilusate aiakruntidega kodudelt võõrandatud maad tähtsaile tegelasile uusehitusiks.

Nii on teadaolevalt äsja ühe suurema maja merepoolsest aiaosast jällegi tubli tükk maad ära võetud. Selle uue krundi valdaja olevat tüsna pea väljamõõdetud krundi piirivaia ühest otsast juba ka paari meetri võrra oma kasuks edasi nihutanud. Teadaolevalt on nüüd juba jämedast metalltorust aiapostidki püsti. Sellist toru eraisikuile ei müüda, aga kuna ehitajaks on tehas RET-i asedirektor Gusjev, siis sel mehel on muidugi teisi võimalusi, ehk otseselt öelduna lihtsalt riigilt varastada. Aia postegi üles panemas olid seal sõjaväelased (madrused) ja ega lihtsurelikul oleks võimalust niimoodi sõjaväelasi oma isiklikuks tööks kasutada.

Tehas RET hakkavat tänavu endale suvilat ehitama kuskil mujal. Ega siis ole asedirektoril mingi kunst muist suvila ehitamiseks määratud materjali oma maja ehitusele suunata. Umbes nii, nagu rätsep tellija materjalist ka oma pojale püksid saab . . .

VALVEARST NÄDALALÕPUL

21., 22. ja 23. mail
dr. J. Marley, tel. 921-7777

28. ja 29. mail
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Küüditamiste mälestusteenistus 14. juunil

Küüditamiste aastapäeva mälestusteenistus peetakse tänavu teisipäeval, 14. juunil kell 8 õ. Vana-Andrese kirikus. Külaliskõnelejaks tänavusel aktusel-jumalateenistusel on brigaadikindral George Bell, kes on varemalt esinenud balti sõjameeste kokkutulekuil. Mälestusteenistuse korraldab Balti Liit Kanadas.

V. E. Seltsi Rahvatantsurühma esinemised

Vancouveri Eesti Seltsi Rahvatantsurühm on aktiivselt tegev ja eeloleval suvel on ette näha mitmeid esinemisi. 7. mail esineti Vancouveri Folk Festivalil, 14. mail Seattles maipeol, 27. juunist 2. juulini toimuvail Lääneranniku Eesti Päevadel San Franciscos koos teistega ja omaette grupiga, kus on kaheksa paari tantsijaid. Ka Vancouveri Eesti Seltsi Täienduskoolis õpetatakse lastele eesti rahvatantse.

Pastor Märt Vähi Torontos

Toronto Evangeelne Kogudus korraldab evangeeliumi-nädala 24.—29. maini. Külaliskõneleja on pastor Märt Vähi Frederictonist N.B. Pastor Vähi teenib sealset nelipühikogudust ja eelmisel aastal valmis nende uus 1000-istmeline kirik, mille sisseõnnistamisest võttis osa ka kaasmaalaste grupp Torontost. Koguduse töö on olnud väga edukas ja eestlasest pastor on hästi tuntud ja tunnustatud provintsi pealinnas.

Ingliskeelse töö kõrval tunneb pastor Vähi suurt huvi ka eesti vaimuliku tegevuse vastu ja nii mitmel korral on ta olnud kõnelejaks nii konverentsidel kui evangeeliumi-nädalatel. Seitse aastat töötas ta ka raudeesriide-taguste kristlaste abistamiseks.

Evangeeliumi-nädal leiab aset Immanueli Kirikus, 21 Swanwick Ave. (asub üks blokk lääne pool Main Street'i ja üks blokk lõuna pool Gerrard Street'i). Jumalateenistused toimuvad 24.—27. maini kell 7.30 õhtul, laupäeval, 28. mail kell 7 õhtul ja pühapäeval, 29. mail kell 3 p.l. Pühapäevane jumalateenistus peetakse koguduse endises kirikus, Stone Church'is, 45 Davenport Road. Jumalateenistusel teenivad lauluga koguduse koor Ülo Lindströmi juhatusel ning lauluansamblid. Pühapäevasel jumalateenistusel toimub ka ristimise talitus.

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E 1044

Kommentaarid...

(Algus lk 2)

Kirkpatrickul palju vastaseid. Hiljuti taheti, näiteks, Barnard College'i poolt anda Jeane Krikpatricule tunnustusmedal, kuid üliõpilaste ja paljude õppejõudude poolt alustati medali üleandmise vastu suurt allkirjade kogumise aktsiooni. Allkirjade kogujate peamiseks argumendiks oli: kui me anname talle tunnustusauhinna, siis tunnustame sellega tema poliitikat. See tähendab sellist poliitikat, mille eesmärgiks on marksistide ja kommunistide edasitungi pidurdamine Kesk-Ameerikas ja teistes maailma tulipunktides.

Nii on lood praegu mitmel pool Ameerikas.

AMI

T.E. Seltsi Lasteaia lõpuaktusel toodi lavale suur lilledega kaunistatud rõngas, millest lasteaia lõpetajad läbi astusid tunnistuste vastuvõtmiseks. Foto: Vaba Eestlane

Moskva käsilased kirikukongressil

Protestid ühekülgse kirikukongressi vastu

STOKHOLM (Teataja) — „Ei mingit rahu ilma vabaduseta" oli demonstreerijate üks loosungeid, kui kristlik nn. rahukongress Upsalas avati 20. aprillil. Kogu avamispäeva kestel demonstreerisid Upsalas balti ja teiste ida-euroopa rahvaste ja organisatsioonide esindajad, kasutades juhust, et selgitada rõhutud kirikute olukorda oma ikestatud kodumaades. Ajakirjanduses, raadios ja TV-s leidsid vastudemonstratsioonid suurt tähelepanu ning rootsi ajalehed polnud oma esilehekülgedele paigutanud mitte fotosid kirikukongressi avamiselt, vaid suured ülesvõtted vastudemonstratsioonidest.

KAS KOMMUNISTLIKE FRONTORGANISATSIOONIDE ÜRITUS?

Suured kirikukonverentsid Rootsis on alati pakkunud soodsat võimalust balti organisatsioonidele ulatuslikuks selgitustööks. Baltialane selgitustöö Skandinaavias õieti algaski juba 1947. a. osavõtuga sel aastal toimunud kolmest kirikukongressist. Need olid: baptistide maailmakongress Kopenhaagenis juulis 1947, kristlike noorte II maailmakongress Oslos kuu aega hiljem ja Kirikute Maailmaliidu suur kokkutulek sama aasta augustis Lundis. Mäletame hästi veel ka Kirikute Maailmaliidu suurt kokkutulekut 1968. a. Upsalas. Balti Komitee ja Juunikomitee olid seal korraldanud oma informatsioonikeskuse, mis andis rea õnnestunud pressikonverentse Stokholmis ja Upsalas.

Tookordseid kirikukongresse kasutati ära, et selgitada rõhutud kirikute ja ikestatud maade olukorda kommunistliku okupatsiooni all. Mis puutub aga nüüdsesse kristlikku nn. rahukonverentsi, siis oli põhjust protesteerida ka kongressi enda vastu ja küsida: kas siin ei ole tegemist Moskva poolt juhitud ja finantseeritud kommunistlike frontorganisatsioonide järjekordse sepitsusega.

Sellise küsimuse asetas ajalehe „Upsala Nya Tidning" juhtkirjaleheküljel 21. aprillil silmapaistvas artiklis Balti Komitee sekretär, Uue Teisipäevaklubi ja Rahvusvahelise Sahharovikomitee liige Jörgen Lundqvist.

Lundqvist rõhutab oma artiklis, et kõik kongressi delegaadid idablokist kuuluvad nn. ametlikult registreeritud ja kommunistlike võimude poolt soositud kirikutesse. Ta kirjutab edasi: „Ei ole vähematki kahtlust, et alanud oikumeenilist kirikukonverentsi Upsalas kasutatakse ära soveti-kommunistlikuks propagandaks ja seda eriti kahel teel: 1) idabloki delegaadid levitavad rahvusvahelisel foorumil ja maailmapressi ees müüti, nagu kehtiks kommunistlikes maades täielik usuvabadus ja 2) konverents kujuneb oluliseks Nõukogude „rahupropaganda" platvormiks, kus teravalt rünnatakse NATO-riikide ja lääne demokraatiate sõjalist kaitserelvastust ja „sõjaettevalmistusi".

MOSKVA KÄSILASED JA AGENDID

Lundqvist esitab oma artiklis suure hulga üksikasjalikke ja kontrollitud andmeid mitmete Upsalasse saabunud mõjukate kommunistliku bloki „kirikujuhtide" ja nende varasema tegevuse kohta. Rumeeniast saabunud delegaatide hulgas on näit. „vabakirikute juht" Pavel Bochian, kes 1982. a. märtsis isiklikult juhtis Cimoia Turzii linnas aktsiooni, kus kohalike nelipühilaste koguduse kirik maha lõhuti. Koguduse 650 liikmel puudub nüüd jumalateenistustkoht. Bochian laskis ka vangistada rea koguduse liikmeid kohale saabunud julgeolekupolitsei poolt.

Ida-Saksamaalt on delegaatide hulgas Werner Krusche. Tema piirkonnas töötas õpetajana Oskar Brüsetz, kes protestiks kirikute tagakiusamise pärast end avalikult põletas Zeitzi linna turul 18. aug. 1976. Piiskop Krusche oma karjasekirjas mõnitas toimunut ja nimetas märter-õpetajat kui „külma sõja" funktsionääri.

Üks tähtsamaid kongressi kujusid on metropoliit Filaret, kes eelmisel aastal juhtis Moskva suurt kirikukongressi, mis täielikult kujunes Kremli rahupropaganda ja valitsuspoliitika lavastuseks.

Lundqvist paljastab oma artiklis, et Upsalasse saabunud kommunistliku bloki kirikudelegaatide taga on tegelikult Prahas töötav The Christian Peace Conference (CPC), keda Lundqvist koos Helsingis asuva Maailma Rahunõukoguga nimetab Moskva tähtsamaiks kommunistlikeks frontorganisatsioonideks. CPC praegune esimees Karoly Toth, üks delegaate Upsalas, samuti tema eeskäijad Hromdka ja metropoliit Nikodim on lääne vastuluure andmeil kõik olnud lähedalt seotud KGB-ga.

BALTI KIRIKUTE OLUKORD

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskus koos Läti Maailmaliidu Stokholmi informatsioonibürooga oli korraldanud 19. aprillil Eesti Majas Stokholmis pressikonverentsi, kus pressi esindajaile esitati materjalid, mis hiljem saadeti kõigile Upsala kirikukongressi delegaatidele. Läti informatsioonibüroo esindaja Undite Krastis andis ülevaate kiriku olukorrast Lätis. Lätlastel on kirikute ja usuelu kohta ilmunud rida häid broshüüre ja ülevaateid, mida nüüd delegaatidele levitatakse. Suurem osa läti kirikuist on nüüd kasutusel ladudena, näituseruumidena, võimlatena ja mõned isegi restoranidena. Zanis Skundra, kes neid rüvetatud kirikuid fotografeeris sai selle eest 12 a. sunnitööd. Tema sõber ja fotograaf Laimonis Niedre, kes need fotod Rootsi toimetas, vangistati hiljem Baltikumi külastades, vabastati aga hiljem. Ta viibis ka pressikonverentsil. Hea ülevaate Balti kirikute saatuse kohta on kirjutanud rootsi kirikuõpetaja Ragnar Blick ja ka see broshüür antakse üle delegaatidele Upsalas. Vangistatud eesti vabadusvõitlejate olukorda tutvustas Ants Kippar, kes hiljem samal päeval esines ka TV-s.

Upsala delegaatidele saadeti materjale veel ka Balti Komitee ning maapaos asuvate eesti ja läti kirikute poolt.

NÄLJASTREIK

Juba avamispäeval äratasid Upsalas suurt tähelepanu Lietta Sander ja Dzidra Veveris Malmöst, kes demonstreerisid ülikooli peahoone ja toomkiriku ees. Nad teatasid, et nad on alustanud näljastreiki konverentsi kestvuse ajal ja nõudsid vangistatud eesti ja läti usklike vabastamist. Neid fotografeeriti ohtralt ja pildid ilmuvad nüüd varsti nii Euroopa kui ka maailmapressis.

Upsalas demonstreerisid avamispäeval arvukad balti, Ida-Euroopa ja ka rootsi organisatsioonid, aga ka suur kogu üksikisikuid. Demonstreerijate hulgas oli kunstnik Stemos Stanislav Sherdev oma naise ja kaheksa lapsega. Nende üheksas laps kolme aastane Sergej hoitakse kinni Moskvas ja vanematel ei ole temaga võimaldatud mingit kontakti. Osa demonstrante nõudis Isa Gleb Jakunin'i vabastamist, kes juba 7 aastat on asunud sunnitöölaagris. Demonstreeriti ka piiskop Ivan Feditovi eest, kes Nõukogude Nelipühikiriku juhina juba 10 aastat on pidanud samuti viibima Uuralitaguses orjalaagris.

Khomeini vastased Iraani vastupanuliikumise esindajad andsid edasi protesti peaminister Olof Palmele, kes võttis osa kirikukongressi avamisest. Protestiaktsioonid Upsalas ja materjalide üleandmine delegaatidele jätkus ka järgnevatel kongressi päevadel.

A. H.

Demonstratsioonid Los Angeleses

Los Angeleses toimus esimesel mail kaks pahempoolsete gruppide poolt korraldatud demonstratsiooni. Üks neist toimus MacArtur'i pargis, kus asub ka Ungari Vabadusvõitlejate monument. Punased isegi nõudsid, et Los Angelese linnanõukogu nimetab ühe osa MacArtur'i pargist ühe punategelase auks. Linnanõukogu keeldus niisuguse ettepaneku läbiviimisest. Siiski kogunes pahempoolsete grupp MacArtur'i parki, kus politseil tuli paarkümmend punast vangistada. Seal oli ka pealtvaatajaid, kes käskisid demonstrante ära kaduda Nõukogude Liitu.

Umbes tuhandepealine Ikestatud Rahvaste grupp kogunes Westwoodis föderaalehituse ette, kus tähistati „Mourn May Day Rallyt". Kanti Nõukogude Liidu vastaseid plakateid, nõudes oma kodumaade vabastamist Nõukogude ikkest.

Seal oli peakõnelejaks Balti Vabadusliidu abiesimees Tony Mazeika. Seda näidati ka televisiooniuudistes. Järgmisel hommikul esines Tony Mazeika sõnavõtuga raadios. Balti Vabadusliidu tegevusest ja demonstratsioonist ilmus pikem ülevaade Santa Monica Outlook'is.

V. P.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!

Odavad laenud kaasmaalastele
Informatsiooniks helistada:
465-4659

Alcan Building Products Authorized Dealer
VIHMAVEERENNID JA TORUD
ALUMIINIUM AKNAD JA UKSED
RAASTAALUSED JA PAIKESE VARJUD
20 AASTA GARANTII
LÄTI ETTEVÕTE
Century Aluminum Installers
2226 Dundas St. W. Toronto, Ont. M6R 1X3
Telefon 534-2864
Võtke ühendust firma omanikuga. — Ei mingit vahemeest.
Omanik ARTURS MIME

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Akende asendamine thermo-akendega. ★ 5-tollised veerennid kuues värvis. ☆ Räästaaluste katmine.
Keldriakendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238 kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

VABA EESTLANE kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$48.—	$58.—
Poolaastas	$26.—	$31.—
Veerandaastas	$14.—	$16.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$52.—	+ $39.—	$44.—
poolaastas	$28.—	+ $19.50	$22.—
veerandaastas	$15.—	+ $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-dt:

LENNUPOSTIGA aastas $52.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 senti. Üksiknumbri hind 60 senti

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

RASKE HAIGUSE LÄBI LAHKUS MU ARMAS ABIKAASA JA MEIE EMA

HELGI KASAKS

neiuna KUUSK

sündinud 9. oktoobril 1937 Tallinnas
surnud 12. mail 1983 New Jerseys

Leinavad

Tähtede taga seal koidab Sul taevas!

abikaasa IVAR
lapsed INGRID ja TAARA

RASKE HAIGUSE LÄBI LAHKUS MEIE TÜTAR

HELGI KASAKS

neiuna KUUSK

sündinud 9. oktoobril 1937 Tallinnas
surnud 12. mail 1983 New Jerseys

Leinavad

Nüüd maga rahus lapsuke,
Su tee on jõudnud lõpule!

isa OSKAR ja ema ERIKA

LAHKUS MEIE KALLIS ÕEKE

HELGI KASAKS

neiuna KUUSK

sündinud 9. oktoobril 1937 Tallinnas
surnud 12. mail 1983 New Jerseys

Leinavad

Puhka rahus võõras mullas!

õde ULVI perekonnaga
õde IVI perekonnaga
SUGULASED Kodu-Eestis ja Rootsis

UNUSTAMATA ARMAST SÕPRA

SELMA ARRAS't

sündinud 10. septembril 1897
surnud 16. mail 1983

mälestavad kurbuses

MARIE KATTAI
ERIKA KATTAI
KARIN KATTAI
ELISE USTAL

MEIE KALLIST HEAD

SELMA ARRAS't

mälestavad leinas

ANTONI ja MARET TRUUVERT
LIIS, KAAREL, ANDRES
PIRET perekonnaga

ÄKILISE SURMA LÄBI LAHKUNUD HEAD SÕPRA

SELMA ARRAS't

mälestavad leinas

Puhka rahus!

ELLA, TIIA, LINDA, HELMI, KAARE, ADA

LAHKUNUD ARMAST EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

LIISA TÕU'd

sündinud 21. detsembril 1892 Audrus
surnud 16. mail 1983 Audrus

mäletavad leinas pojad:

VIKTOR perekonnaga Eestis
VELLO perekonnaga Floridas
JÜRI perekonnaga Kanadas

pojapoeg VELLO perekonnaga Torontos

Lugupeetud ja armast klubi liiget

SELMA ARRAS't

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Lugupeetud seltsi liiget

HELMUT TÕIGAST'et

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI SELTS

Mälestame kallist õde

SERAFINE ADER'it

sündinud 26. aprillil 1912 Hiiumaal
surnud 24. aprillil 1983 Tallinnas

õde SUSANNA lastega Austraalias
õde ALVINE Kanadas
õde AINO perekonnaga Kanadas
õde ERNA perekonnaga Kanadas
vend TEODOF perekonnaga Eestis

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Montrealis tutvuti kirjakeele algetega

Aprillikuus oli Montrealis vähem üritusi, millest siiski oli parajal määral osavõttu. Pensionäride Klubi on jatkanud oma reedeseid kokkutulekuid, kus toimusid prantsuskeele, vaibapunumise ja puuesemete põletustehnikas dekoreerimise kursused. Sinna sekka ka vestlusi.

Esimene selline vestlus oli 8. aprillil H. Höövelilt teemal „Alfabeedi arengutee". Vestlus oli õieti teine osa loengust „Kirjakunsti alged", mille esimene osa esitati möödunud aasta novembrikuus. Need kaks vestlust andsid publikule põgusa pildi sellest, kuidas ca. 5300 aastat tagasi primitiivsest piltkirjast kujunes meie igapäevases elus kasutatav tähestik.

Vestlejal oli tahvlile joonistatud maakaart, mis näitas piirkonda, kus see kirjakunsti areng aset leidis. Ta näitas piirkondi, kus tekkisid esimesed katsetused piltkirjas, edasi kiilkirjas ja hieroglüüfis ning lõpuks Vahemere idapoolset rannikuala, kus algas ja kujunes välja meie tänapäevane tähestik. Seinal oli joonistatud tabel, kus publik võis näha ja lugeda piltkirja, kiilkirja hiergolüüfi näiteid. Vestlusest selgus ka, et meie tänapäevase alfabeedi, tähestiku rajajateks, arendajateks ja levitajateks olid ajaloost hästi tuntud meresõitjad, föniiklased 8-ndal saj. e. Kr. Publik suhtus vestlusse positiivselt ja hindavalt. H.H.

Õpilastööde näitus

Pühapäeval, 24. aprillil oli Vancouveri „Meie Kodu" aulas eesti pensionäride maalimisringi õpilaste tööde näitus. Näitusel olid välja pandud seitsme kunstniku tööd. Puudusid ainult mõned eriti tagasihoidlikud. Arvestades väga lühikese ajaga, kuni 50 tundi, oli tase küllalt hea ja ühtlane. Tulevikus tahetakse instruktor Elmar Koppeli juhatusel harrastustaidlust jätkata, kuid loodetakse suuremat osavõttu.

Väiksemaid
REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

400-liikmeline Leedu Teaduste Akadeemia Läänes

Asudes teise okupatsiooni eel pagulusse, tõid leedulased Läände ka oma Teaduste Akadeemia, missugune jätkab tegevust tänaseni, pidades iga 4 aasta järele täiskogu koosoleku, igakord eri maas. Akadeemial on praegu 400 liiget, kelledele lisandub enam kui paarsada nende tegevust toetavat-liiget. Akadeemia hõlmab loodusteadusi, õigusteadust, filosoofiat, keeleteadust, psühholoogiat, matemaatikat, inseneriteadusi, arhitektuuri, arstiteadust jne.

Akadeemia, asudes põgeniketeedele, viidi kaasatoodud kogudega 1946. a. Rooma, kus asub selle peakorter tänaseni. Viimane nelja aasta järele toimuv konverents peeti St. Petersburgis, Floridas möödunud aasta novembris. Sellest võttis osa üle 60 leedulasest teadlase.

(VE)

Solistide kevadkont

Eesti Abistami
korraldusel toim
s.a. Eesti Maja
8 õhtul ainulaad
võtavad osa sam
tumad artistid.
eesti ühiskonnale
rilaulja Avo Kit
pedagoog Irene
solist Õnne Laik
tar Monica Zer
sellel kontserdil
näitejuht Lydia
tud klaverisaatja
Ballstadt. Esm
ühiskonnale esin
nik Jaak Liivo
North York
tshellist Kristine
mängib Chica
Company" abidi
head.

Kontserdi kav
koosnedes soolol
dest. Esitamisel
kui ka muid klas

Trio esinemine
dunud maestro
mälestuseks, ke
kontserdil esine

Kõik kunstniku
tanud oma hono
Pärti töö tiivus
vad, et ka Toro
suurearvuliselt
ja huvitavat ko
leb ja sellega
tööd toetab.

Kevadpäe Ottawas

Toronto Eesti
naasiumi õpilas
vad viimaseid p
tusi kevadiseks
nemisteks Ottaw
korrad varemat
Kuuldavasti tek
pealinnas ja te
tused külaliste

Torontost sõi
bussiga reedel,
tul ja kohale l
lisõhtul. Laupäe
linnaga, tema
ga ja imetletaks
tatud linna ja p
tul toimub esin
koolis kohaliku
Pühapäeval jäl
teel kavatsetaks
per Canada
Eesti Maja juu
da kell 7 õhtul
kordaminekuks
mu.

Ilmus nr. T

Müügil „Vaba
Üksiknu
Aastatelli

M
UDORAS talv
suur krunt, ga
100 x 190.

CHANDOS LA
ga suvila, 128
paadisild kuurig

L. S. S
VERA
Tel. 751-171

KÕI
KINDLU
H. LAT
"INSU
1482 Bathu
(Bathurs
Telefon kont

Solistide kevadkontsert

Eesti Abistamiskomitee Kanadas korraldusel toimub reedel, 27. mail s.a. Eesti Maja suures saalis, kell 8 õhtul ainulaadne kontsert, kust võtavad osa samaaegselt meie tuntumad artistid. Kaastegevad on eesti ühiskonnale hästi tuntud ooperilaulja Avo Kittask, lauljatar ja pedagoog Irene Loosberg, kontsertsolist Õnne Laikve ja noor lauljatar Monica Zerbe. Samuti esineb sellel kontserdil meie näitleja ja näitejuht Lydia Vohu ja hästi tuntud klaverisaatja ja pedagoog Asta Ballstadt. Esmakordselt Toronto ühiskonnale esineb eesti viiulikunstnik Jaak Liivoja trio, koosseisus North York sümfooniaorkestri tshellist Kristine Pogyo ja klaveril mängib Chicago „Lyric Opera Company" abidirektor Philip Morehead.

Kontserdi kava on mitmekesine, koosnedes soololauludest ja duettidest. Esitamisele tulevad nii eesti kui ka muid klassikalisi helitöid.

Trio esinemine on pühendatud kadunud maestro Peter Paul Lüdigu mälestuseks, kes pidi ise sellel kontserdil esinema.

Kõik kunstnikud on lahkelt annetanud oma honorari helilooja Arvo Pärti töö tiivustamiseks ja loodavad, et ka Toronto eesti ühiskond suurearvuliselt seda kvaliteedilist ja huvitavat kontserti nautima tuleb ja sellega ühe eesti helilooja tööd toetab.

Kevadpäevad Ottawas

Toronto Eesti Keskkooli ja Gümnaasiumi õpilased ja õpetajad teevad viimaseid pingsaid ettevalmistusi kevadiseks väljasõiduks ja esinemisteks Ottawas, kus on mitmed korrad varematel aastatelgi käidud. Kuuldavasti tekitab see ka elevust pealinnas ja teoksil on ettevalmistused külaliste vastuvõtuks.

Torontost sõidetakse välja kahe bussiga reedel, 27. mail kell 6 õhtul ja kohale loodetakse jõuda hilisõhtul. Laupäeval tutvutakse pealinnaga, tema vaatamisväärsustega ja imetletakse tulpidega kaunistatud linna ja parke. Laupäeva-õhtul toimub esinemine Ottawa Ülikoolis kohalikule eestlaskonnale. Pühapäeval jällegi tagasisõit ja teel kavatsetakse külastada ka Upper Canada Village'it. Toronto Eesti Maja juurde loodetakse jõuda kell 7 õhtul. Väljasõidu heaks korraldamekuks loodame ilusaid ilmu.

Koolikomitee

Ilmus nr. 120 — KEVAD

riinu

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

Üksiknumber $3.—

Aastatellimine $10.—

MÜÜA

UDORAS talvekindel bungalow, suur krunt, garaash, ekstra krunt 100 x 190.

CHANDOS LAKE 3 magamistoaga suvila, 128 jalga järvekallast, paadisild kuuriga, saun.

L. S. Snelgrove
VERA LAIDER
Tel. 751-1711 ehk 839-7814

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Toronto ülikooli Hart House'is toimus Peter Such'i ja Kristi Alliku ühine loenguõhtu, kus libretist ja komponist tutvustasid Kalevipoja-ainelise ooperi „Loom. Sword. River" saamislugu. Pildil vasakult dr. S. Churchill, Kristi Allik ja Peter Such. Foto: Vaba Eestlane

„Kalevipoja" ooperi saamisloost

Peter Such ja Kristi Allik vestlesid oma ooperist

Möödunud reedeõhtusele Kanada-Soome sõprade loenguõhtule oli osavõtjaid tulnud väga tagasihoidlikult: esimene suviselt soe nädalalõpp viib põhjala rahvad loodusesse, kuid Toronto ülikooli Hart House'is oli sellevastu eriti entusiastlik osavõtjaskond, kellele õhtu sisurikkus väga palju pakkus.

Õhtu avas ühingu president dr. S. Churchill, kes on soome keele huvi tõttu ära õppinud. Ta ütles, et ta on fastsineeritud Euroopa põhjanurga rahvaste rahvaluulest, kus on kaua püsinud suulised traditsioonid. Dr. S. Churchill oli tutvunud oma doktoritööd tehes „Kalevaga" ja Karjala rahvaluulega, kus tema arvates Väinämöinen oli üldnimeks maagiliste võimetega mehele.

Edda Sepp tutvustas „Kalevala" ja „Kalevipoja" erinevusi ja samasugusust. Eeposte tegijad Lönnrot ja Kreutzwald olid lähedased.

Nii saab vaadata Kalevalale kui tegevuspiirkonnale, kus Kalev oli tegelane oma poegadega.

Ta tutvustas lühidalt järgneva loengu pidajaid, heliloojat dr. Kristi Allikut, Londoni, Ont. ülikooli muusikaosakonnast ja prof. Peter Such'i, York ülikoolist, kes on nii teadlane kui ka kirjanik.

Järgnevas kaksikloengus tutvustas P. Such „Kalevipoja" ainetel loodud ooperi „Loom. Sword. River" (Kangas. Mõõk. Jõgi) saamislugu, öeldes, et enne kulus aasta, kui ta oma ülesande juurde julges asuda.

Kristi Allik omalt poolt rääkis idee saamisest, mis tekkis tema kultuurilisest pärandist eneseleidmise moodusena. Ta oli ülikoolis tegelenud moodsa muusikaga, kuid leidis, et see ei kuulu temale.

Sellevastu ta lähenes kodumaal ja Välis-Eestis olevale muusikatraditsioonile; selles peegeldub tema eesti tagapõhi.

Eesti on palju kordi olnud võõra võimu all ja kaotanud palju oma originaalsusest, võttes vastu vallutajate mõjutusi.

Teiseks oli põhjus, et see aine fastsineeris rohkem kui vaid sümboolne lugu. Ta tahtis luua ooperi, mis polnud vaid eestlastele, vaid oleks kõigile arusaadav. Ta katsus alul libretot saada eestlastest autoreilt, aga see ei õnnestunud, kuni leidis P. Such'i, kellega koostöö hakkas arenema. Kolm aastat peale kohtumist hakkas teos valmima.

P. Such omakorda vestles tutvumisest Kristi Allikuga. Ta teadis, et Kristi oli tema sõbra helilooja Weinzbergi õpilane ja küsis viimaselt nõu.

Weinzweig vastas, et Kristi on tema parim õpilane. See hinnang mõjus Such'ile nii, et ta andis koostööks kolm aastat oma elust.

Such küsis: miks ta sai seotud grupi inimestega, kelle keelt ega rahvast ta ei tundnud? Ja leidis siis, et kas on põhilisi erinevusi inimkvaliteetide vahel või on kõik rahvad samad? Kas on mingi sügavam mõte inimeste eksisteerimises? Arheoloogias leitakse esemeid ja tehakse nende abil järeldusi, müüdid võivad olla välisvormilt fantaasiajutustused, aga selle all on inimese teadvus, südametunnistus ja üldised inimlikud kvaliteedid. Ka „Kalevala" ja „Kalevipoeg" lähtuvad sellest põhilisest kontsepsioonist. Müüdi põhiliseks osaks on inimese ja looduse vahekord, mehe ja naise vahekord. „Kalevipoja" mütoloogia on seotud muistse ajaga.

Ta käsitles naise osa maagikas, imperialistlikku motiivi „Kalevipojas", kõike algelist mida tehnoloogia polnud veel muutnud ja selle sidet sümboolsusega, millest „Kalevipoeg" on rikas.

Ta arvas, et Kalevipoja ema röövimine, see oli kultuuri ema ja selle ajajärgu kultuuri kaotamine.

Ka praeguse eestlaste generatsiooni kultuur on röövitud. Kas siinsed eestlased maksavad selle röövimise eest kätte? Oma kultuuri kaotamine on kõigi kanada etniliste gruppide probleem, sest probleem on kuidas võib leida minevikku, olla olevikus ja minna edasi tulevikku.

Ooperis on säilitatud palju eepose sisust ja enamikus karaktereid. Alul võeti ooperisse läti prints, aga et see shokeeris eestlasi, siis võeti selle asemele liivlane, kes kuulus soome-urgi rahvaste hulka. Ooperis peab olema armastuse intriig. Nii on „Kalevipojas" üheks peategelaseks Liivi üliku tütar Liina, kes röövitakse, kuid armub oma röövijasse. Üheks peategelaseks on ooperis soome nõid, kes esindab vana religiooset maagikat.

Ooper on kolmeosaline „Loom. Sword. River", need on näod in... elus; esimeses mis on tegelikult kootud, teises maagiline mõõk ja kolmandas muudatuste jõgi, kõik sümboliseerivad inimelu.

K. Allik selgitas muusikalist külge, mis alguses oli mõeldud vanadele eesti muusikainstrumentidele. Aga selle idee rakendamine osutus lootusetuks ja tuli teha kompromiss ning kasutada tavalisi instrumente, mis on lähedased rahvapillidele.

Ta ütles, et tähtsaim on inimhääl, kas soolona või triona. Hääl on orkestri osaks, kuid mitte traditsioonilise koorina.

Enamus viise ooperis on väga lihtsad. Eesti keeles on rõhk esimesel silbil ja P. Such pidi otsima inglise keeles sõnu nende tingimuste täitmiseks. Mõnikord oli Kristi meloodiaid kirjutades mõelnud eesti keeles ja liberetistil oli hiljem tegemist vastavate tekstide koostamisel.

Selgituste kõrval esitati näiteid. Nii laulis P. Such eesti rahvalaulu „Pill oll helle", Kristi laulis mõned näited,

kuna helilindilt esitati kolm väiksema orkestriga sissemängitud ja lauldud katket ooperist. Helilint oli omal ajal tehtud ooperi tutvustamiseks võimaliku lavastaja leidmiseks.

Kristi ütles, et alul nad olid optimistid selle lavastamiseks, nüüd on selgunud, et see võib maksma minna kuni veerand miljonit dollarit.

Katketest ilmnes ooperi meloodiate voolavus, eesti rahvaviisidele lähedane sugulus. Osalinegi orkestratsioon andis osa sellest maagilusest, millest „Kalevipoja", nagu ka „Kalevala" nii rikas on ja mida librettist soome loitsude uurijana põhiliselt soome-ugriliseks peab.

Ooper oli samaaegselt Kristi Alliku doktoritöö.

Kui eestlus on kõrini

Lembitu juhtide seminar — valikud ja kohustused

Pühapäeval, 16. mail toimus skautüksus Lembitu Maleva juhtide seminari selle hooaja viimane kokkutulek Evald Oderi kodus. Koosoleku avas seminari juhendaja Ain Allas ja vestluse algatas Asko Kütti oma sõnavõtuga, mis käsitles valitavate ja kohustuslike tegevuste vahekorda koduses kasvatuses ja skautluses. Järgnesid elavad arutlused.

Skautlus on vabatahtlik noorteorganisatsioon. Vabatahtlikkus täiel määral kehtib organisatsiooni astumise ja sealt lahkumise otsustamisel. Nende kahe hetke vahel — kui poiss on skautide pere liige — kehtivad tema jaoks organisatsiooni liikme õigused ja kohustused. Kohustusi tuleb täita ja õnneks need meeldivad poistele. Katsete sooritamisel on aga ka organisatsiooni sees vabatahtlikkuse printsiip.

Lastel ei ole võimalik omale vanemaid valida. Nad on sünniga määratud ühte perekonda, eestlasteks. Vanematel ei ole valida, millisteks oma lapsi kasvatada. Ühiskondlik kord ja seadusandlus määrab, et nad peavad püüdma oma lapsi kasvatada korralikeks kodanikeks.

Sellele lisaks soovib eesti ühiskond, et lapsed saaksid kasvatatud eestlasteks.

Eesti ühiskonnas tegutseb rida institutsioone, mis püüavad vanemaid aidata korralike kodanike ja eestlaste kasvatamisel: eesti koolid, skautlik noortetöö ja mitmesugused rahvuslikud harrastused. Paljud lapsed jäävad nendest ilma, kuna vanemad jätavad nendest osavõtu laste otsustada. Kui laps ei taha hunduks minna, eesti koolis käia või muud, siis ongi sellega küsimus otsustatud.

Aga kui laps ei taha üldse koolis käia, ei taha ennast pesta, ei taha alluda kodus kehtivale korrale, et taha kuulata vanemate sõna — mis siis?

Kus on kohustuste ja vabatahtlikult valitavate harrastuste vahejoon?

Kas vanemad on selle küsimuse põhjalikult läbi mõtelnud?

Küsimus on lihtne, kui laps on väike. Tema tahtmise tegemine väldib koduseid pahandusi. Täiskasvanu noore puhul tuleb kodul enamasti oma kasvatuse (või kasvatamata jätmise) tulemused „alla neelata". Kaks äärmust on — „sunnieestlane", kellele eestlus on kõrini ja kes sellest nüüdsest peale eemale hoiab ning „umbeestlane", kes süüdistab vanemaid, et need ta eesti keelest, rahvuslikust identsusest ja ühiskonda kuuluvusest on ilma jätnud: „Te ei viitsinud mind eesti kooli sõidutada . . ."

Kuskil nende kahe äärmuse vahel on see õige, mille vanemad oma perekonnas peavad lahendama. Seal pole reeglit — igas perekonnas on lahendus varieeruv ja erinev.

Kui lapsed tegelevad vanemate soovi kohaselt, ilma et nad sundust tunnetaksid, siis see ongi kasvatuslik lahendus.

Lõpptulemus on noor eestlane, kellel jatkub huvi ja aega ka tulevikus oma rahva jaoks.

Noortejuhid Lembitu Maleva juhtkonnas on eranditult abielus eestlastega ja nende lapsed, mõnel juhul lapselapsed kõnelevad eesti keelt. Kodu vaim ja rahvuslik kasvatus on seega kõikide nende inimeste praktiline harrastus. Isiklike kogemuste vahetamine ja arutlus tegi seminari koosoleku eriti huvitavaks.

Arutusele järgnenud kohvitassi juures tehti kokkuvõte seminari tööst ja leiti, et sellekujuline värskendamine on aktiivsetele juhtidele ülimalt tarvilik. Lembitu Maleva poiste koondused sel aastal on lõppenud.

Juhtide kogu tuleb veel kokku laagri kavandamiseks, mis toimub juulis ja mille üksikasjad teatatakse ringkirjaga.

MEIE ÄRI SUVISED LAHTIOLEKU AJAD ALATES 17. maist:

esmaspäeviti suletud, teisipäeval, kolmapäeval ja neljapäeval 8—6, reedel 8—7, laupäeval 8—2.

Tellige meie suitsusinki ja -kalkunit suvilasse kaasa võtmiseks ja pidulaudadele.

VIKING FOODS & IMPORTS

133 Laird Drive, Toronto M4G 3V5 — Telefon 425-0450

JOHANNES JÄRVALT, B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Eelistatud praktikaalad: Tulumaksud jt. riigimaksud. Testamente, hooldusi ja päranditompe. Üldpraktika.
Ühtuti: (416) 757-9190. Päeviti (416) 485-3333

KÜTTED
★ Uued ja parandamine ★ ÕLI ja GAASIAHJUDE vahetamine ★ Korstnate voodrid (chimney lining) ★ Veetorude parandamine. ★ Mõõdukad hinnad, oskustega töömehed.
ROLAND KULLIK — Tel. (416) 275-1280

KEVADINE ERIPAKKUMINE

PRAEGU, ENNE TÖÖHOOAJA ALGUST VÕITE SAADA MEILT ALUMIINIUMITOOTEID MADALATE KEVADISTE HINDADEGA!

Alumiiniumist aknad ja uksed
Termoaknad
Aknaluugid
Välisseinakatted
Räästaalused (soffit & fascia)
Vihmaveerennid
Katused

SOOME ETTEVÕTE
PAULI JUPPI ALUMINUM
34 Charles Tupper Dr.
281-1175 - 759-8335
Scarborough

TASUTA EELARVED

Alcan Building Products
Authorized Dealer
ALCAN

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: **674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2005,** kell 3—5 p.l.

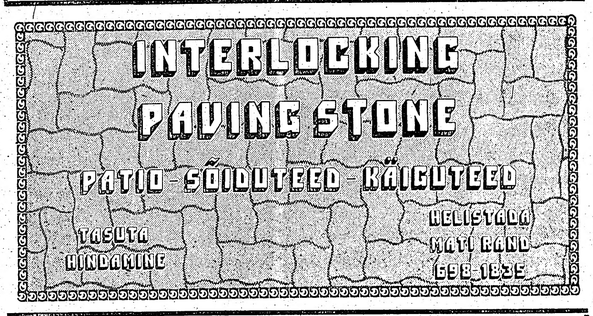

KÕIK AIANDUSTARBED
TIMBERLINE NURSERIES and LANDSCAPING LTD.
26 Ferndale Dr., Barrie, Ont. (Hwy 90 & 400)
Külastage meie äri ja kasvuhoonet teel suvilasse. Tasuta nõuanne koduümbruse kaunistamiseks.
Omanikud LIA ja ERIK HESS
Tel. 705-726-2951

SPORT

Kathy Tihane valiti Kanada rahvusvõistkonda

Tähelepanu Toronto päevalehtedes moodsal rütmilisel võistlusvõimlemisel

Ontariost oli 47 moodsa rütmilise võistlusvõimlejat osa võtmas Kanada moodsa rütmilise võimlemise meistrivõistlustest British Columbia ülikoolis Vancouveris; neist olid 20 Kalev Estienne võimlemisorganisatsioonist. Kalev Estienne tütarlapsed olid kvalifitseerunud nädal tagasi Seneca College'is peetud Ida-Kanada meistrivõistlustel.

Kuldmedali võitja juunioride klassis Nancy Thompson Torontost oli üks Ontario suuremaid lootusi. Lasteklassis Kristi Skebo, kes käib neli korda nädalas Burlingtonist Torontos treenimas. Kalev Estienne võimlejad läksid suurte lootustega Vancouverisse, et tagasi saada möödunud aastal kaotatud Kanada meistritiitlit.

Enne ärasõitu kirjutasid Toronto päevalehed moodsast rütmilisest võimlemisest ja Kalev Estienne osast selles. Vicky Basset kirjutas „The Toronto Sun" (12. mail),

et esimest korda on moodne rütmiline võistlusvõimlemine osa olümpiamängudest ja mitte keegi muu ei vaata sellele sündmusele suurema põnevusega kui Evelyn Koop, kes on peamiselt vastutav selle spordi arendamise eest Kanadas.

Ta ütles ajakirjanikele, et kui ta üle 25 aasta tagasi tuli Rootsist Kanadasse, siis ta eesmärgiks oli arendada seda sporti, et jagada oma teadmisi. Tema kunagine tagasihoidlik soov on muutunud hiigelvastutuseks võimalike olümpiavõimlejate treenimisel.

Esimene samm pikal teel Los Angelesse tehti möödunud nädalalõpul Ida-Kanada meistrivõistlustel Seneca College'is, kus ta sooritas hiilgavalt oma katse, kuna noored otse põlesid võistlusvaimust. Ontario kaks võistkonda, Kalev Estienne ja Seneca College domineerisid võistlustel, saades kokku 5 kuuest kuldmedalist.

Ontario võimlejate hea tase võistlustel oli vaevalt üllatav. Provintsi võimlemisprogrammi juhib Evelyn Koop treenerina (Ontario A võistkond), kusjuures tal on palju kasu kaastreenerist Jana Lazorist, kes oli Kanada meister 1978—80.

Vancouveris peetud meistrivõistlustel pidi selguma ka need kaks võimlejat, kes esindavad Kanadat Los Angeleses. Ajakirjanik nimetab mõnda, kes sellele kohale võiksid pääseda.

Nende hulgast valiti Ontariost Kanada A nimekirja Adrienne Dunnette (Arabasque Club), Robin Fowler (soomlane) ja Kathy Tihane, mõlemad Kalev-Estiennest.

Need on kaheksa parimat Kanadas ja esindavad Kanadat maailmameistrivõistlustel Prantsusmaal. Paremikku valimisega hakkab K. Tihane saama Ontario valitsuselt sporditoetust.

Vancouveris näitasid Toronto tüdrukud oma klassi Kanada moodsas rütmilises võiimlemises. Juuniorite meistrivõistlustel Evelyn Koopi rändkarikale sai Adrienne Mark (Seneca) kuldmedali, kuna Sharylin Guthrie jagas Shauna Cass'iga (Kalev Estienne) pronksmedalit. Juunior gruppidest aga võitis ülearvestuses kuldmedali Kalev Estienne, Seneca hõbemedali.

Seenior grupis oli võitjaks Arabasque, Kalev Estienne võitis hõbemedali ja Briti Columbia võimlejad pronksmedali.

Laste klassis sai Kristi Skebo hõbeda ja Stephanie Bzyka pronksmedali, mõlemad on Kalev Estienne võimlejad.

Lähemad individuaalsed tagajärjed on veel saabumata.

Mastereid 10 km maanteejooksus

Igaaastasest maanteejooksust North York'is 16. apr. 1983 võtsid osa kolm eesti masterit ligi 60-e vanema klasside hulgas. Üldjooksjate hulk oli umbes 500. Ilm oli üsna jahe, nii et osa jooksjaid oli pikkades treeningpükstes jooksmas. Valdur Reinsalu (40+ klassis) saavutas ajaks 44.28 min. platseerudes 10-dale kohale. Uno Limit oli teine ja Theo Vellend neljas (60+ vanuse klassis) vastavate aegadega 47.21 min. ja 57.43 min. Muuseas, Theo on hästi tuntud sprinterina sest tema nimel on Välis-Eesti rekordid 200 ja 400 m.

RISTSÕNA NR. 1145

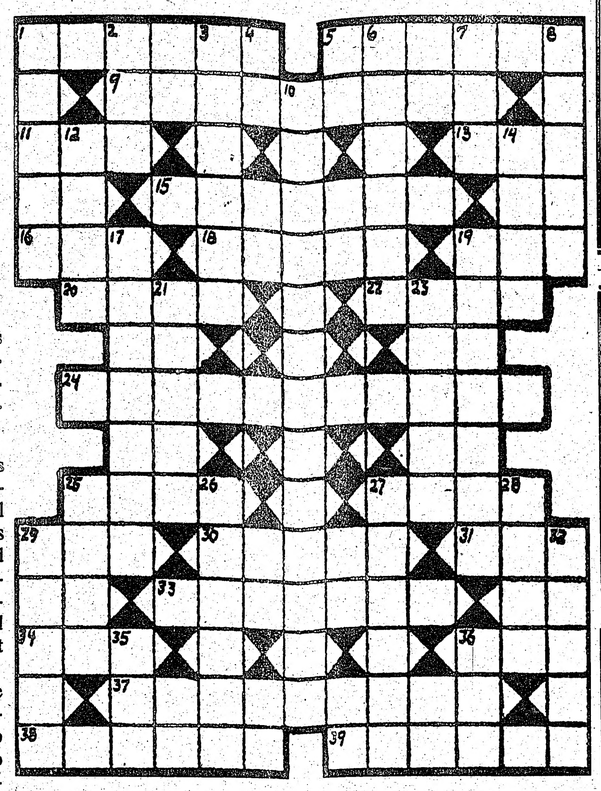

Põikread: 1. Rooma naiste maani ulatuv rõivas, 5. Osatäht, väärtpaber, 9. Populaarne kirjanik Eestis, eesnimi ja nimi, 11. Suur madu, 13. Istus — inglise keeles, 15. Mõiste pallimängudes (uuem sõna servi kohta), 16. Eesti raadiovabrik, 18. Kartmatu, 19. Skandinaavia mehenimi, 20. Käe või jala osa, 22. Eesti vaimulik — praost Kanadas, 24. Omaaja eesti paremaid jalgpallureid, mänginud rahvusmeeskonnas 64 korda — eesnimi ja nimi, 25. Ühe eesti pagulasvalitsuse juht, 27. Korteri osa, 29. Saksakeelne lühend tankitõrjesuurtüki kohta, 30. Saab mees, kui ta naisele sünnib esimene laps, 31. R. Kiplingi teos, 33. Väike mari, 34. Koht, paik, 36. Jõuallikas, 37. ... pärisperenaine — Leida Kibuvitsa teos, 38. Auaste sõjaväes, 39. Virkus, agarus.

Püstread: 1. Lähedane inimene, 2. Meie lehe toimetaja, 3. Maaoleja, 4. Eessõna saksa keeles, 6. Puhkpill, 7. Kolm ühesugust konsonanti, 8. Laeva osa, 10. Eesti muinasjutt, 12. Muusikariist, 14. Kett, 17. Talupidaja, 19. Seen, 21. Iisraeli riigimees, 23. Tuntud eesti pianisti eesnimi, 25. Koduloom, 26. Paavstikroon, 27. Kavand, visand, 28. Väike kala, 29. Kõlbmatu kaup, 32. Marjamahlast jook, 35. Naisenimi, 36. Mehenimi.

RISTSÕNA NR. 1144
LAHENDUS

Põikread: 1. Lattik, 5. Lihula, 9. Urikivi, 10. Kuur, 11. Sarm, 13. Nool, 15. Mitu, 17. Ulm, 18. Aseta, 21. Ron ,22. Kuiva 23. Pärnu, 24. Madis, 25. Komme, 27. Ankur, 30. Aru, 31. Naast, 34. Aua, 35. Adua, 37. Turm, 38. Kuhu, 40. Kaar, 42. Tatikas, 43. Salome, 44. Avanss.

Püstread: 1. Lennuk, 2. Tuul, 3. Iru, 4. Kirss, 5. Liszt, 6. Iva, 7. Hirm, 8. Armunu, 10. Komi, 12. Miss, 14. Qlukord, 16. Tonsuur, 18. Aamen, 19. Endla, 20. Apsat, 25. Kaasus, 26. Muuk, 28. Kaur, 29. Rammus, 32. Asute, 33. Sekka, 36. Auto, 37. Tasa, 39. Ham, 41. Aav.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

ILMUS
Eesti muinasjutte inglise keeles
"TALES FROM ESTONIA"
tõlkinud Gisela McBride
31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"
$6.95 — 50 centi postikulu
Saadaval Vaba Eestlase talituses

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST
"Cooking Estonian Style"
Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild
430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—
Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

ILMUS
ARVI TINITSA koostatud
Lennuväe abiteenistuslaste sõjasõitu II maailmasõjn
lõpupoolel kirjeldav suurteos
Välgumärgi kasvandikud
560 lk pluss 80 lk fotosid ja dokumente
Hind $47.00 pluss $1.50 saatekulu Kanadas
$3.00 teistele maadele
Saadaval Vaba Eestlase talituses

MARIE UNDER INIMESENA
Underi kohta varem ilmunud. Raamatuke on välja antud seo-Raamatuke on koostatud Helmi Rajamaa poolt Teatajas avaldatud artiklite seeriast, avaldub uusi aspekte meie suurluuletaiast kui inimesest ja on täienduseks neile teostele, mis Marie ses Marie Underi 100. a. sünnipäeva tähistamisega.
SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES
HInd $4.— pluss saatekulu 50 ¢

MÜÜGIL
Oskar Lutsu KEVADE I
Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.
HIND $6.00 — postiteel $6.50

AINO KALLAS

IMANT JA TEMA EMA

5.

„Kas olete kõik kuulnud! Oo teie truuduseta südamed ja kaheharalised ussikeeled, te peate ilmlõpmata põrgus vaevlema!"

Ja tema ütles neile:

„Eks ole meie Kristuse sõjamehed?"

Siis vastasid ritterid otsekui ühest suust:

„Tõesti, meie oleme Kristuse sõjamehed!"

Siis hüüdis Goswin von Herike neile jälle:

„Eks ole nemad Kristuse vaenlased?"

Ja taas vastasid ritterid:

„Tõesti, nemad on Kristuse vaenlased!"

Siis ütles Goswin von Herike:

„Siis tungigem viibimata nende kallale, kui nemad tulevad, Kristuse ja P. Neitsi nimel! Sinu tahtmine on hea igavesest ajast igavesti. Aamen!"

Ja veel hüüdis tema:

„Oo õnnis Neitsi, nüüd näita, et oled meie ema, — oo õnnis Neitsi, nüüd näita, et oled meie ema!"

Ja kus äsja oli voolanud magus viin ja kajanud mängumeeste laulud, seal sähvisid nüüd meeste mõõgad kirest tuld, et murda vaenlaste päid, kes olid ühel hoobil ka Kristuse vaenlased, sest Issand peab hävitama oma vastased oma hingeõhuga.

Aga Marele ütles Goswin von Herike, Viljandi Komtuur:

„Naine, sina pead oma poja saama!"

Ja tema ütles lossisulastele:

„Teie vastutate selle naise eest!"

Aga Marele ütles tema veel kord:

„Mina annan sulle oma Komtuuri sana, — sina pead oma poja saama!"

Aga Goswin von Herike, vägev Viljandi Komtuur, laskis üpris nobedasti terve lossi kaits väe kokku kutsuda nagu äkilise l..daohu eel ja panna neid tapluse jaoks sõjariistu otsekui Jumala enda raudriidesse, nõnda et nemad oleksid valmis salakavalaid ma sumaksjaid vastu võtma, kui nemad nagu Kuradid kallale tungivad.

Aga vaata, nõnda kaitseb Maarja Liivimaad! Nõnda, nõnda seisab maailma kuninganna oma maa eest, mis on talle meelepärane! Eks tõmmanud tema seda saaki Nogardia suurvürsti käte vahelt, kui see esimesena Liivimaad röövis? Eks löönud tema Lembitut ning teisi maarahva Vanemaid?

4

Aga nüüd peaks hanesulge kastma vägevamasse vedelikku kui on seda kalläplite kahvatu mahl, nõnda et tema Viljandi kümnisemaksmist P. Toomapäeval ära jutustada suudaks! Sest vaata! allikad on läkastanud verest, ja vesi lossi kaevudes verekarvaliseks muutunud; kuhjaga reekoormate kaupa on olnud noorte ja vägevate meest päid nagu ümmargusi põllukivisid, kui Issand nende jõledad salanõud häbi sisse saatis.

Sest vaevalt olid Sakala salakavalad maksutoojad oma regede ja kottidega õue jõudnud, kui juba väravad nende taga kinni paugutasid, otsekui püünise vibud, mis langevad, nõnda et neil ei pidanud enam põgenemiseteed olema, vaid nemad olid ühes tropis otsekui tallitäis kurje hobuseid ning Jumala vaenlasi.

Siis kargas lossi kaitsevägi oma peidupaikadest viivitamata suure jõuga nende kallale, sest see võitlus käis elu ja surma peale.

Ja sõjamehed on kallale tungides kisendanud nõnda nagu nende suursugu Komtuur, Härra Goswin von Herike:

„Oo õnnis Neitsi, näita, et oled meie ema, — oo õnnis Neitsi, näita, et oled meie ema!"

Aga nüüd võis näha üpris imetabast asja, kui kakssada elutut kotti, milles pidi maksuvili olema, ettearvamatult elu said. Nii mitmed neist hüppasid püsti, otsekui õudsed loomad, ilma peata ja jalata, ning langesid taas kokku; aga teised rabelesid ägedalt igale poole, kohevil ja otsekui lõhki minemas; aga kolmandad veeresid ülepeakaela reelt maha.

Aga mõned kotid lõhestasid oma külje lõhki, oma sisu avalikuks tehes, nõnda et mehe pea ühes õlgadega, elik käsivarred koti avausest esile tungisid, elik ainult siputavad tagajalad, kuna kott alles pead peitis.

Ja oli ka näha, kuidas sõjamees ja kott ägedalt heitlesid, käsitsi koos maas püherdades, kuna kotist kaks käsivart välja sirutasid, sõjamehe kurgust kinni haarates.

Ja seesugust taplust ep ole nähtud maailma loomisest saadik, nõnda et kotid oleksid kembelnud inimeste kaas.

Aga ainult väga vähesed suutsid oma koti lõhki lõigata ja võitluse möllu tormata, sest sõjamehed ruttasid oma odade ja mõõkadega üpris nobedasti ühe koti juurest teise juurde, kui need veel ree põhjas lamasid, ning torkasid nad üksteise järel läbi.

Aga kotid, mis juba oda otsast elik mõõgaterast olid tapapiste saanud, hakkasid surmaheitluses mööda lossi õue pöörlema, kisendades koledal kombel, nõnda kui haavatud elajad, ja surijate veri värvis nad veriruskeiks nagu nahad tapatallis.

Siis pilkasid sõjamehed kõva häälega:

„Kuulge ometi, kuidas kümnisevili kotis kisendab!"

Ja Viljandi Ordulossi õu on olnud nagu üks Põrgu Peakatel, kus sõjamehed ja kotid, lõhkuvad hobused ja küüdimehed ägedalt segamini keesid, kui Kohnrett ja tema sulased neid oma asteldega ahistasid ning tagasi katlasse ajasid. (Sest ka küüdimehed on meeleäraheitliku vahvusega kallale tunginud, kui nemad märkasid, et olid ümber piiratud.)

Aga Neitsi Maarja ise on õhtupilve äärel oma inglite keskel istunud ja võitlust juhatanud, olgugi et pärispatust sõgedad silmad ep ole tema armupalet näha saanud.

Nõnda oli võit taeva kuningana ja Viljandi lossi kaitseväe päralt, kes lõi vaenlase lõpuni, raiudes salakavalad maksutoojad surnuks amma viimse meheni.

Aga kui ka viimastes kottides oli kisendamine vaikinud, siis tuli Goswin von Herike, Viljandi Komtuur, ühes oma võidurikka kaitseväega, ja nad lugesid rõõmuga üle vaenlaste surnukehad, mida oli üle kolmesaja, kiites Issandat.

Hosianna, kiida Issandat, minu hing, ning hõiska!

Nõnda lõppes verine kümnisemaks Viljandi lossis P. Toomapäeval Anno 1343.

Aga noore Imandi, Valdeko poja, kes oli esimeses rees, jättis Härra Goswin von Herike Mare, tema ema hoole alla, oma Komtuuri sana kohaselt, kui võitlus oli vaikinud, sest tema oli kohe algusest kinni võetud ja müüride varju viidud, eemale mõõkade möllust.

Aga kui Imant taas meelemärkusele tuli, — sest tema oli mõõga küljega hoobi pähe saanud, kui tema oma kotti lõhki lõikas, — siis haaras tema oma emast kinni ja küsis:

„Ema, kus mina olen?"

Siis vastas Mare ainult:

„Ole vakka, — mina olen sinu juures, mu poeg Imant!"

Siis lamas Imant mõne aja vaikides ja ütles taas:

„Kus on teised?"

Aga Mare katsus ainult tema luid-liikmeid ja ütles:

„Tõesti, sinul ep ole mingit viga, vaid kõik sinu liikmed on terved!"

Aga Imant kordas ikka:

„Kus on teised?"

Siis ütles Mare:

„Nemad on tapetud, aga sina elad!"

Siis tõukas Imant tema üpris ägedalt enesest eemale ja küsis:

„Mispärast olen siis mina elus?"

Ja kui Mare midagi ei vastanud, siis ütles tema, nagu magaja, kes oma unest ärkab:

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

JOHN E. SOOSAAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
★ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
kuulutuste küljel $4.25
üks toll ühel veerul
esiküljel ..... $5.—
tekstis $4.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Maimu Usin

Kolm kuud Austraalias

Muljeid loodusest ja kohtumisist

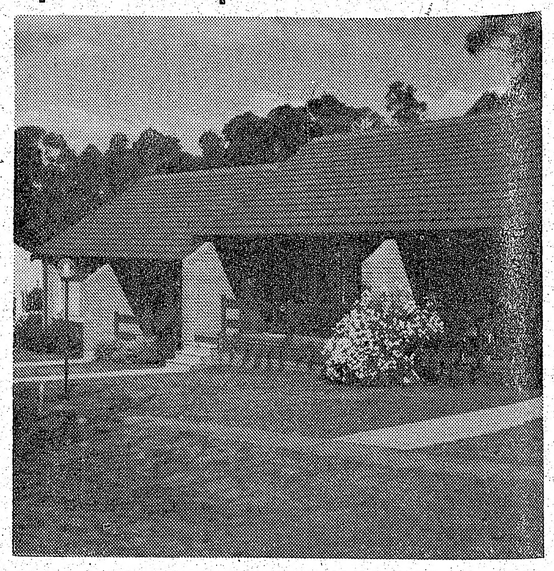

Thirlmere eestlaste puhkekodu.

2.

EESTI ÜHISKOND THIRLMERES

Kolmepäevase sõidu järel olin jõudnud Thirlmeresse. Peatusin sealses puhkekodus, kus oli ilus väike korter ja isegi küte sees. Küttekehadeks väikesed plekist ahjud, sees olevate betoon-plokkidega ja nende vahelt läbivate elektritraatidega. Ahjud hõõgavad soojust 6-küljest ja seda saab isegi reguleerida.

Thirlmere on Austraalias nagu väike eesti asundus. Juba nimi „Thirlmere" pidavat pärismaalaste keeles tähendama „ilus koht", seda ta oli ka minu silmis. Siia asusid esimesed eestlased umbes 1924. a. ja neile lisandus üksikuid kaasmaalasi, nii et 1940. a. oli umbes 25 perekonda. Hiljem emigreerusid paljud Saksamaalt, ja elanike arv tõusis 76-perekonnale. Koht asub Sydneyst 90 km kaugusel ja on 963-jala kõrgusel üle merepinna. Alul see maa-ala sarnanes ürgmetsale. Siis laastati maad ja katsetati põldudega, aga kõige kasulikumaks osutusid kanafarmid.

Algaastatel oli kõik väga algeline, nii et omanik pidi tassima ämbritega toitu ja vett, mis oli raske ja pingutav töö, nüüd on töö mehhaniseeritud. Turustamiseks ja toiduvarude ostmiseks asutasid eestlased „Kungla" ühingu, mis nüüd on võõrastele ära müüdud. „Kungla" töötas kooperatiivi põhimõttele alusel ja oli äärmiselt tulutoov ning kasulik ümbruskonnale. Kanafarmerite arv kasvas, tuli üleproduktsiooni ajajärk, sest ei olnud küllaldaselt turgu. Siis püüdsid kanafarmerid kanu müüa lihana, saades vaid kuni 4 senti tükist, — ja sedagi vähest raha pidid nad ootama mõnikord terve aasta.

Eestlased on töökad ja visad ja said üle neist raskustest. Praegu on neil väga ilusad elamud kummipuude salus, kus kodudes on tiikpuu mööbel, seinast-seina vaibad, kristall säramas puhvetis ja kõikjal ilutsemas eesti käsitööd. Enamus farmereid on puhkeelul, rahulikult nautides Austraalia päikesesära. Panin tähele, et farmides on palju koeri ja kasse. Ühes kohas oli 5 koera ja üle 20-kassi, neile keedeti toitu kuuri all. Üks pereproua ütles, et need loomakesed olevat ka nüüd puhkeelul. Endiste aegade mälestuseks on säilinud pikad hallid kuurid, mis haigutavad igavusest kui tondid . . .

Thirlmeres on tegutsenud eesti kool, samuti skaudid ja gaidid. On olemas rahvamaja ja kirik, kus mõlemais käib agar tegevus. Möödunud aasta 30. nov. tähistas eesti selts „Koit" oma 30. aastapäeva. Aktiivselt tegutsevad laulukoor, naisring, ja harrastatakse näitekunsti.

THIRLMERE PUHKEKODU LOOMINE

Aastal 1958 oli Austraalia majanduslikes raskusis ja vanemad rahvuskaaslased said seda tunda. Eesti Abistamiskomitee aitas omalt poolt rahaliselt, kuid paljud vajasid ka peavarju. Siis osteti 15-aakriline krunt Thirlmere Eesti asundusse. Ehitati maja nr. 1 ja esimene elanik kolis sisse 1962. 1965. aastal ehitati maja nr. 2. Keskuse paisumisega saigi tänav nimetuse Estonian Rd. Nüüd on 13 väikest individuaalmaja juurde ehitatud 37-le leibkonnale. Ühikuid inimesi on mitu ühes majas, umbes nii nagu Kanadas ühe-magamistoaga ridamajas, ainult samal korrusel. Igaüks kaunistab oma majakest lilledega.

Nr. 1 hostelli osas on üksikud toad, mitme peale köögi ja vannitoa kasutamisega. Nr. 2 majas on samuti üksikud toad, aga seal on ühistoitlustus ja korrashoid; toitlustus oli väga hea. Tervishoiu alal on olemas õde, kes valvab väiksemate hädade puhul, annab rohtu, abistab voodit teha jne. Siinsed puhkajad on kõrges eas, 80—90 vahel ja isegi üle selle.

Suursündmusteks puhkekodus on sünnipäevad. Neid peetakse seltsimajas neile, kes on saanud mehe- või naiseikka. Selleks tuleb 80 ära oodata. Seltsimajas on siis pikad lauad piduperega, soojad ja külmad toidud ning tordid, nii et söö kasvõi lõhki! Napsu, limonaadi ja mahlade pudelid laual nagu tõusev mets. Sõnavõtte palju, samuti plaksutamist ja lilli ülearu.

Septembris oli Thirlmeres Eesti Abistamiskomitee peakoosolek. Seltsimajja oli kogunenud üle 100 osavõtja. Huvitav oli, et sellel organisatsioonil on igaüks ilma liikmemaksuta liige, peaasi, et räägid eesti keelt ja kirjutad nime raamatusse — ja ongi kvoorum käes. Koosolek kulges väga hästi. Oli sõnavõtte ja valiti väljalangevaid juhatusliikmeid tagasi. Hääletus oli kinnine ja kõigil oli hääleõigus. Eesti Abistamiskomitee on 9-liikmeline. Peale koosolekut söödi kanasuppi juurviljaga ja see olevat kõige tähtsam, nii räägiti mulle.

Thirlmeres sooritasin pikki jalutuskäike sealsetel külateedel ja metsaradadel. Ei näinud ühtki sisalikku ega ussi, ehkki Torontos anti hoiatus, et sisalikud vahivad aknast sisse ja ussid pilgutavad silmi! Isegi känguruga ei saanud tutvust teha. Kohtasin üht eesti prouat, kes kutsus mind külla, kuna neile oli tulnud metsast känguru „tsivilisatsiooni" elama. Nad ristinud ta „Triinuks", aga oli hoopis osutunud „Priiduks". Priidu pidavat metsast sõbrannasid koju tooma, vahel olevat neid 2—3.

SYDNEY „VEEALLIKAD"

Siin lähikonnas on 2 suurt veetammi, mis mõlemad annavad Sydney linnale vett. Ühe nimi on Nepean, mis on kujunenud rahvale väljasõidukohaks, teise nimi on Avon, ehitatud juba 1921 ja annab 47,153 miljonit gallonit vett. Sydney linna 3½ miljonile elanikule. Linn koosneb üle saja eri nimetusega linnaosast, samanimelisi tänavaid võib olla igas linnaosas, mis teeb liikumise võõrale väga raskeks.

Külastasin ka pealinna Canberrat, mis on väga ilus ja ettenägelikult planeeritud. Tööstusi seal ei ole, ainult valitsusliikmete, riigiteenijate ja ärimeeste ilusad kodud. Ümber linna on mäed ja nende veergudel sinna istutatud puud. Väga palju leidub looduslikke parke, on muuseume ja uus kunstigalerii, mille äsja avas Inglise kuninganna.

ELUVÕIMALUSED AUSTRAALIAS

Melbourne meenutab tüüpilist inglaslikku vanalinna. Ilm juhtus olema sajune ja piirdusin vaid sõprade külastamisega. Nii mõnigi elab otse muinasjutuliselt romantilises paigas, mida nimetatakse „naervate vete maanteeks".

Austraalias ei ole riiklikku arstiabi nagu meil. Kindlustusplaanid on eraettevõtete käes ja maksavad aastas $800—900 kahele. Pensionärid saavad $74.00 nädalas ja prii arstiabi, aga neil ei tohi olla rohkem erasissetulekut kui $18.00 nädalas, vastasel juhul nad kaotavad arstiabi, ka pensioni kärbitakse. Kui on palju vara, siis olgu see kinnisvarana, või pangas ilma protsendita hoiul. Nende riigi maksuaasta lõpeb 30. juunil.

Töötatöölise abiraha on kõigil sama, umbes 56 Austraalia dollarit nädalas. Toit oli natuke odavam kui Torontos, ka alkohoolsed joogid. Riietusesemed umbes samad nagu siin, kuid mis on kallis see on ka kaunis. Palgad suhteliselt madalamad kui Kanadas. Telefoni kasutatakse palju vähem, sest ka kohalikud kõned on maksulised.

Kui on raha, siis võid ka Austraalias luksuslikult elada, sest laulgi ütleb: raha paneb kõik rattad käima . . .

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Merike Martin juhatab T.E.S. Lasteaia noortekoori, keda on vaid osaliselt näha. Foto: Vaba Eestlane

K. A. Kadak 80

Kaul-Andrus Kadak sündis 24. mail 1903. aastal Harjumaal. Tema vanemad olid Suurele maale tulnud Hiiumaalt, Käinast. Juubilari isa pidas aedniku ja põllumeheametit. Poeg jätkas isa ametit omal kombel — on pikka aega olnud haridustöllul ja püüdnud sirgeks ajada kiiva kiskunud inimvaime.

Juubilari haridustee oli sirge ja selge — Paldiski algkool, Tallinna Õpetajate Seminar ja Tartu Ülikooli õigusteaduskond.

Eestis oli K. A. Kadak paranduskasvatusõpetaja, Haridusministeeriumi vabaharidusnõunik ja Riikliku Propagandatalituse abijuhataja. Esimese Nõukogude Vene okupatsiooni ajal õnnestus tal olla „Kvaliteedi" ja „Karamelli" nimeliste tehaste juriskonsult, Saksa okupatsiooni ajal Haridusdirektooriumi osakonnajuhataja, Kohtudirektooriumi nõunik ja vandeadvokaadi abi.

Pagulasena Rootsis töötas K. A. Kadak Kriminoloogiainstituudis ja hiljem sekretärina Türgi konsulaadis. 1948. aastal asus juubilar ümber Lõuna-Aafrikasse, kus pidas Johannesburgi koolides õpetaja, abijuhataja ja juhataja ameteid. Peale erruminekut 1968. aastal vahetas K. A. Kadak veel kord mandrit ja kinnitas sedapuhku kanna Torontos. Puhkama ei jäänud ta aga siingi, vaid jätkas Peetri koguduse asjaajajana.

K. A. Kadak oli Eesti esimene vabaharidusnõunik ja tema kavade järgi kujunes välja kogu vabaharidussüsteem. Tema oli ka see, kes kujundas välja töövõtted ja seadis sihid vabahariduse edasiarendamiseks.

Riikliku Propagandatalituse kultuuri- ja ühiskondliku ala juhatajana tegi ta suure töö ära, selgitades rahvale, kui tähtis on arendada, viljelda ja hinnata oma rahvuskultuuri.

Kutsetöö kõrval osales K. A. Kadak Eestis mitmes riiklikus komisjonis, olles Filmi ja Rahvaraamatukogude komisjoni ning Riigi Ringhäälingu saatekava komitee liige. 1939. aastal oli ta Vabadussõja Monumendi Püstitamise Peakomitee sekretärina selle esimehe kindral J. Laidoneri lähemaks kaastööliseks.

Seltsieluski on K. A. Kadak suure eduga tüüri hoidnud ja kaasa löönud: olnud Tallinna Koolinoorsoo Liidu esimees (700 liiget), Eesti Koolinoorsoo Keskliidu sekretariaadi juhataja, ÜS Concordia asutaja, EÜS Veljesto liige, Üliõpilaskonna Edustuse ja Üliõpilaslehe toimetuse liige.

Pagulaspõlves on ta olnud Rootsi Eestluse Koostöö Keskuse asutaja ja juhatuse liige, Eesti Rahvusnõukogu juhatuse ja selle väliskomisjoni liige, Eesti Rahvusliku Liidu asutaja ning Eesti Juristide Ühingu juhatuse liige. Lõuna-Aafrikas oli juubilar paarkümmend aastat Johannesburgi Eesti Seltsi esimees, Kanadas aga Toronto Peetri koguduse esimees.

Poliitika vallas on juubilar õigeks pidanud demokraatlikku ja tasakaalustatult häläestatud riigielu, mistõttu tal bolshevike võimu lõpukuudel tuli metsavennaks hakata ja pääsemaks Hitleri SD küüsist, Soome põgeneda. Soomest käis K. A. Kadak korduvalt, täites riiklikke ja rahvuslikke ülesandeid, sealja Eestis tagasi.

Eesti Vabariigi sõjaväeteenistuse lõpetas juubilar Ratsarügemendi kapralina. Hiljem oli ta Kaitseliidu Harju Maleva propagandapealiku abi. Soome sõjaväes oli K. A. Kadak Eesti rügemendi informatsiooni- ja sideohvitser. Seal lõpetas ta ka sõjakooli kursuse ja valiti kaasvõitlejate poolt sõjakooli õpilaskonna esimeheks. Eesti omaaegseist riigitegelasist oli ta üks väheseid, kes võttis relva ja ühines endast paarkümmend aastat nooremate meestega Soomes. Soomlastelt on K. A. Kadak saanud mitu aumärki.

Kasvataja missiooni tunnetus on K. A. Kadak huvideringis alati hoidnud noored ja nende probleemid. Nii sattus ta Soomes Eesti rügementi, nii oli plaanis ta panna Eesti Vabariigi esimeseks noortekohtunikuks ja nõnda on ka ta teaduslik tegevus olnud seotud noortega. Nii Eestis kui Rootsis on K. A. Kadak uurinud noorte kuritegevust.

Veel on juubilari suurte tegude kontos tema mälestusteraamat „Mitme taeva all", mis paeluvalt käsitleb meie kodumaa saatust ja ajalugu. Samuti saab sealt värvika pildi autori enda elukäigust ja loomusest. K. A. Kadak on elanud mitme taeva all ja mitte ainult geograafilises mõttes, tal on tulnud olla kokkupuutes vägagi erinevate riigikordade ja valitsusvormidega ning neist tingitud elutingimustega. Ka keskkonna osas on tal tulnud kogeda suuri erinevusi: ta on elanud mõisapere hulgas ja Eesti talus, linnades ja sõjaväelaagris, liikunud ja tegutsenud põllumeeste, tööstustööliste, kalurite, poliitikategelaste, riigiametnike ja kooliõpetajate hulgas. Viimased aastad on toonud uusi elamusi kokkupuudetest Kanada kirikuringkondades. Viibides ligemale pool elu pagulasena mitmel maal ja mitme rahva hulgas on K. A. Kadak neid tundma õppinud kõige lähemas läheduses — soomlasi, rootslasi, inglasi, buure ja nüüd mõnel määral ka kanadalasi. Kokkupuudetest erinevate rahvastega on tingitud ka juubilari keelteoskus — ta valdab kaheksat keelt.

K. A. Kadaka abikaasa Tiiu oli omal ajal Eesti Kodumajanduskoja kodukäsitöö nõunik. Lõuna-Aafrikas kujunes temast üks tuntumaid lillemaalijaid. Ühtlasi võib teda ka nimetada sellealase kirjanduse rajajaks.

Juubilar on oma pika elu jooksul väga erinevaid ameteid pidanud, olnud nii katlaküürija ja kärupoiss kui ka ministriabi. Mõne inimese niisugused tõusud ja langused võivad viidata pealiskaudsusele ja püsimatusele, K. A. Kadaka puhul tuleb aga nähtust seostada suurte maailmavapustustega, aga ka juubilari erakordse kohanemisvõime ja intelligentsusega. Elu rataste vahele on kerge jääda, hoopis raskem on sealt iseendaks jäädes välja tulla.

Mida on kaasaegsed sünnipäevalapse kohta täheldanud?

Kadunud Evald Uustalu kirjutas 1975. aastal Stokholmis Eesti Päevaleht: „Kõigil ametikohtadel ja tegevusaladel osutus Kaul Kadak silmapaistvalt edukaks ja implitseeritult selgusid ka tema edukuse põhjused: töökus, hea pealehakkamine, julgus ja kiire kohanemisvõime uutesse ülesannetesse ja olukordadesse."

Juubilari kolleeg Haridusministeeriumist Märt Raud märgib: „Kaul Kadakal on haruldane mälu ning võime edasi anda sündmusi, milledest tihti möödutakse tähelepanematult. K. Kadak esineb iseteadva, taibuka ja julge mehena, nagu teda riigiasutustes tundma õpiti. See teeb temast hindamatu tunnistaja ajaloo kohta."

K. Kadak elukäik ja teod tõendavad, et ta on tugev isiksus ja iseseisvalt mõtlev mees, ta on olnud koondaja ja ühendaja ning lepliku koostöö viljeleja.

K. A. Kadaka juubeli puhul on paljudel eestlastel põhjust tervitada ja tänada auväärset juubilari ja ta teenekat abikaasat ning õnne soovida nende eduka elutöö puhul.

Paul Saagpakk

EESTLASED MAAILMARADADEL

● Andrus Kangro Rootsi Põllumajanduseuniversiteedist Lundis on avaldanud uurimuse soojuse taaskasutamise kohta soojusepumpade abil loomalautades. Kangro näitab, et on võimalik saada palju energiat lautadest eemaldatavast õhust, mida saab kasutada nii elamute kui ka vee soojendamiseks.

● Rootsis, Abo akadeemias õpetab dotsendina teoloogiat doktor Ivar Poell-Pöhl. Aastatel 1970—1980 oli ta Saltsjöbadeni rootsi koguduses peaõpetajaks. Vastavalt traditsioonile asetati nüüd koguduse saali kogudust teeninud õpetajate piltide kõrvale ka õlimaal temast, kunstnik W. de Geerilt. Ivar Poell on omaaegse eestirootslaste silmapaistva tegelase ja Riigikogu liikme Hans Pöhli noorem poeg. Tema vend Hjalmar (†) oli Tallinnas Rootsi koguduse õpetajaks.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Neljapäeval, 19. mail 1983 — Thursday, May 19, 1983

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Moskva gaasijuhtmestik lõpetamisel

MOSKVA — Inseneric on peaaegu lõpetanud nõukogude sektsiooni osa kontroversiaalse loodusliku gaasijuhtme ehitamisel Siberist Lääne-Euroopasse. Väljaarvatud 150 km pikkune osa 4345 km pikkusest torustikust, on ülejäänud juba kohale asetatud ja töö käib praegu Karpaatia mägedes N. Liidu—Tshehhoslovakkia piiri lähedal. N. Liidu ajalehes „Izvestija" öeldi, et pool sellest juhtmestikust on juba proovitud ja osa on valmis kasutusele võtmiseks.

25 hukkusid plahvatusel Mehhikos

SANTA CRUZ DE TLAPACOYA — Tünnitäied püssirohtu, mida pidi kasutatama religioosel pidustusel ilutulestikuks, plahvatas Püha Risti kirikus, surmates 25 ja vigastades 350 inimest. Kirik oli olnud inimesi täis, kes olid jooksnud sinna põgenemaks traditsioonilise „väikse pulli" eest, mehe eest kes mängis pulli osa, kellest sädemeid välja paiskus. Pole teada, kas nendest sädemeist või mõni muu hooletus tikuga põhjustas õnnetuse.

Sanktsioonid tagasilöögiks USA-le

WASHINGTON — USA kaubanduslikud sanktsioonid N. Liidu vastu olevat suuremaks tagasilöögiks ja kahjuks USA-le kui N. Liidule ja on aidanud Moskval põhjustada lääneriikide hulgas lahkhelide loomist, selgub USA Kongressi alamkomisjoni uurimisrapordist. Vilja, õli ja gaasitehnoloogia sanktsioonid mõjusid mõnes sektoris N. Liidu majanduselule, aga siiski mitte niivõrd, et põhjustada tõelisi majanduslikke raskusi.

Poolakad tähistasid „aastapäeva"

VARSSAV — 13. mail, Poola keelustatud ametiühingu Solidaarsuse mahasurumise ja sõjaseaduse kehtima paneku tähtpäeval korraldasid poolakad kiriklikke demonstratsioone. Varssavis kasutas politsei eriüksusi enam kui 400 inimese laiali ajamiseks, kes olid kogunenud jumalateenistuseks, et austada neid, kes sõjaseaduse põhjal on vangistatud.

Demonstratsiooni keskpunktiks oli lilledest rist St. Anna kiriku lähedal, mida on ka varem kasutatud keelatud ametiühingu Solidaarsuse kogunemiskohaks. Samal päeval oli kuni 3000 inimest pühitsenud Püha Risti kirikus jumalateenistusel sõjaseaduse kehtima hakkamise „aastapäeva", kasutades kiriku teenistust oma protestiks.

Rahu ja relvastumise vähendamise kindralid

LONDON — Grupp pensioneeritud NATO ohvitsere halvustasid uute USA tuumalaenguga rakettide asetamise plaani Euroopasse ja ütlesid, et Inglise ja Prantsusmaa iseseisvad tuumalaengud tuleks kaasa arvata relvastumise vähendamise läbirääkimistel. Rahu ja relvastumise vähendamise kindralid ütlesid nende poolt väljaantud broshüüris, et uute rakettide asetamine Euroopasse võiks kutsuda välja enneolematu relvastumise võidujooksu ja kaotada kõik võimalused relvade kontrolliks.

Vanemad võivad valida lapse soolise kuuluvuse

TOKIO — Jaapani uurijad ütlesid, et inimesed võivad juba lähema paari aasta pärast valida oma laste soolise kuuluvuse. See olevat kromosoomideeraldamise tehnika tulemus, mida üks grupp teadlasi on arendanud. Uurimine polevat tehtud praktilisel otstarbel, aga sel võivat olla kaugeleulatuvad mõjud karjapidamises ja kanakasvatuses.

„Estonia" koor esinemas Tartu College'is peetud tuluõhtul dr. R. Toi juhatusel. Kooril on ees aastakontsert, mis peetakse neljapäeval, 2. juunil kell 7.30 õ. Edward Johnson Building, Walter Hall'is (80 Queens Park Cres., Planetariumi taga). Foto: Vaba Eestlane

„Puuduvat vabadus demonstratsioonideks"

Vene „nõuandjaid" rahudemonstratsioonide organiseerijaile

TORONTO — Kanada rahudemonstratsioonid on nii meeldima hakanud venelastele, et nad saatsid Kanadasse juba ühe delegatsiooni ja teine saabub lähemail päevil. Gruppide eesmärgiks on paremate Ida ja Lääne suhete loomine. Kaks vanemat vene ametimeest, kaasaarvatud Ülemnõukogu ministriabi, võtsid osa koosolekust mille käendas Canadian Peace Congress Toronto ülikooli arstiteaduskonna hoones möödunud laupäeval.

Teises grupis oli ettenähtud 12 mitmesugustest nõukogude noorteorganisatsioonidest pärit noort, kes võtavad osa 21. ja 22. mail toimuvast nõupidamisest Kanada—N.S. V.L. ühingu peakorteris Spadina avenüül, kus neid vastu võtavad 24 noort kanadalast.

Kanada noorte komitee esimees Glenn Davis ütles, et N. Liidu delegaadid olevat noorteorganisatsioonist, mis esindab 95% nõukogude noortest (ainus lubatud noorteorganisatsioon on kommunistlikud noored).

Idee sellise konverentsi pidamiseks oli tulnud vene noorte organisatsioonilt (nagu rahudemonstratsioonidki).

Konverents on ettenähtud kinnine, mistõttu saadavat vabalt mõtteid vahetada. Davis ütles, et venelased olevat teadlikud relvastuse suurendamisest ja rahuliikumisest. Nad olevat kogunud 85 miljonit individuaalset allkirja palvekirjale, kus nõutakse et USA lõpetaks relvastumise.

N. Liidu rahuliikumise Kanada aktsioon sai tagasilöögi, kui üks neljast ametlikust delegaadist,

kes pidi möödunud laupäeval Torontos esinema, jäi tulemata, kuna Kanada Moskva saatkond keeldus N. Liidu Riiklikule Raadio ja Televisiooni toimetajale V. F. Dvinile viisa andmisest päev enne lahkumist,

saades selleks instruktsioone Ottawast. Teise saadiku õigeaegset tulemist takistas haigestumine.

Ülikooli hoones peetud kokkutulekul sattusid venelased ägedasse mõtetevahetusse Toronto ajalehe „The Star" religioosse sektsiooni toimetaja Tom Harpuriga. Harpur rääkis 300-le inimesele, et N. Liidu ametivõimud on lämmatanud iga katse väikse iseseisva N. Liidu-USA rahugrupi tegevuseks, mõnda neist vangistades ja teisi eriti karmilt koheldes.

Venelane ütles, et läänemaailma ajakirjandus ei pane tähele nende (riiklikku) rahudemonstratsioone ja on tähelepanu osutanud vaid sellele väiksele 11-liikmelisele grupile.

See olevat ennekuulmatu, et kedagi võidakse N. Liidus arreteerida rahutöö pärast. Tema teadmist mööda iseseisev rahuliikumise grupp ei eksisteerivatki enam, kuna enamus liikmeist on emigreerunud Iisraeli.

Kuid venelased olevat väga mures, et läänemaailmas puuduvat vabadus rahuliikumiste organiseerimiseks!

Kahel delegaadil on 11 päeva jooksul kokkusaamisi mitmete mõteosalistega Kanadas. Sarnasugused grupid külastavad praegu ka USA-d ja tema liitlaste maid, rääkides ajakirjandusele ja rahuorganisatsioonidele, et N. Liit soovib üldist ja täielikku maharelvastumist idas ja läänes.

Kaks venelast said sooja vastuvõtu, kui nad etteteadmata jõudsid Ontario Institute for Studies in Education sümpoosionile.

OISE hoones oli toimunud Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni Kanada osakonna (United Nations Association in Canada Toronto Chapter) koosolek, rahuliikumise sümpoosion,

kus toetus N. Liidule muutus iga järgneva kõnega tulisemaks ja nõuti Kanada relvastumise kaotamist.

N. Liidu delegaatide sissetulek muutis koosoleku üldiseks vaimustus-avalduseks. Rahuvürstid olid kohale saabunud.

Iraan saatis välja 18 N. Liidu diplomaati

TEHERAN — Iraani valitsus saatis maalt välja 18 N. Liidu diplomaati ja kuulutas Iraani kommunistliku Tudeh-partei illegaalseks. Selle topeltaktsiooniga varises kokku Moskva kauaaegne katse luua tihedamaid sidemeid oma lõunanaabriga. Eriti muhameedliku revolutsiooni ajal oli N. Liidu mõjutusi ilmselt märgata.

Eesti skautlikud/gaidlikud noored Kanada üksustes on teretulnud maailmalaagrisse

30. juunist kuni 8. juulini 1984. a. toimub Ontario provintsis, ilusas Muskoka suvituspiirkonnas asuval Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsile kuuluval Kotkajärve maa-aladel Eesti Skautide ja Gaidide maailmalaager, kuhu oodatakse osavõtjaid mitmest riigist. Sellest suuüritusest on kutsutud osavõtma ka need eesti rahvusest noored, kes oma kodukohas kuuluvad kas Kanada gaidide või skautide organisatsioonidesse.

Tingimused maailmalaagrist osavõtuks on järgmised: 1. Eesti keele oskus. 2. On olnud liige gaidlikus/skautlikus organisatsioonis vähemalt üks aasta. 3. Osavõtnud vähemalt ühest telklaagrist.

Kaks viimast nõuet ei kehti hellakeste/hundude kohta, kes astuvad liikmeks 1983. a. sügisel.

Lähem informatsioon — gaidid: ngdr. Anne-Mai Kaunismaa, 9 Mere Court Toronto, Ont. M4A 2J5, tel. (416) 751-7267. Skaudid: skm. Egbert Runge, 7 Benhur Cresc., Scarboro, Ont. M1H 1P2, tel. (416) 438-6500.

Eesti Gaidide Malev Kanadas
Eesti Skautide Malev Kanadas

Argentiina katsetavat aatomipommi

LONDON — USA valitsus kardab, et Argentiina võib katsetada oma tuumarelva enne oktoobrit kui hoiatust Inglismaale Falklandi saartel ja demonstreerida oma sõjalist jõudu oma naabritele. Ameerika ametivõimud, diplomaadid ja iseseisvad vaatlejad peagu üksmeelselt usuvad, et Argentiinal on tehnoloogilised võimalused sellise tuumarelva valmistamiseks. Argentiina sõjaline hunta pressivat relva katsetamist enne oktoobrit poliitilistel põhjustel.

Järgmine aktus päevakorras

Toronto eesti organisatsioonide esindajad kavandasid järgmise aasta Eesti Vabariigi aastapäeva

Kuigi alles kaks kuud tagasi toimus Eesti Vabariigi 65. aastapäeva tähistamine, organiseeris Toronto Eesti Seltsi juhatus möödunud teisipäeval (16. mail) Toronto eesti organisatsioonide nõupidamise, kuidas seda tähtpäeva tuleval aastal korraldada.

Koos olid Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo, Eesti Maja esindaja J. Roand, T.E. Meeskoori esimees H. Paara, T.E.V.Ü. esimees Ü. Tamre, skautmaleva juht E. Runge, gaidmaleva juht A. Kaunismaa, „Estonia" orkestri esimees H. Kasenurm, T.E. Segakoori juhataja U. Kook ja T.E. Seltsi esimees Anne Tüll.

Koosolekul arutati Eesti Vabariigi 66. aastapäeva korraldamist ja selle kava koostamist. Kava korraldajaks on eesti skaudid ja gaidid, C. Kipper hoolitseb muusika eest,

kuna aktusekõnelejaks on ESTO-84 aasta puhul peakomitee esimees T. Metsala.

Aktus korraldatakse jälle Toronto ülikooli Convocation Hall'is sellele järgneva koosviibimisega Eesti Majas.

Üheks osaks tahetakse aktusel võtta Eesti lipu juubeli tähistamine. On kavatsus sel puhul Convocation Halli suur ruum dekoreerida märgatavalt rohkem lippudega, et see üheks osaks kujuneks sündmusest.

Ka arutati võimalusi palvuse ja langenute mälestamise pidulikumaks kujundamiseks.

Lõpuks otsustati 17. oktoobril uuesti kokku tulla ja siis juba täpsustatud kavaga.

N. Liidu juutide üleskutse:

„Protesteerime sionistide väiteile antisemiitlusest N. Liidus"

Selsamal ajal kui läänemaailmas liigub üks kuuldus teise järele suurest juutide tagakiusamisest ja antisemiitlusest N. Liidus, on see N. Liidust läände pääsenute üllatuseks, kui neilt küsitakse juutidevastasest tegevusest N. Liidus. Vastatakse, et kõik paremad kohad on, nagu kogu kommunistliku ajastu jooksul, juutide käes.

Jutud antisemiitlusest N. Liidus on ilmselt hakanud tunduma ebamugavad sealseile juutidele ja aprilli alul avaldati N. Liidu ajalehtedes veerand-leheküljeline üleskutse, kus mõistetakse hukka Iisraeli sionistide „arutu ja avantüristlik poliitika", mis toovat hädasid ja kannatusi. „Sionistide poliitika olevat läbinisti vastuolus Lähis-Idas õiglase ja püsiva rahu jalulseadmise eesmärkidega".

N. Liidu juudid mainivad, et „sionism on koondanud endasse äärmise natsionalismi, shovinismi, rassivihkamise,

territoriaalsete vallutuste ja annektsioonide õigustuse, relvastatud avantürismi, poliitilise kõikelubatavuse ja karistamatuse kultuse,

demagoogia ja idealoogilised diversioonid ning räpased manöövrid ja sõnamurdlikkuse".

Kuid võtnud endale N. Liidu juutide „kaitsjate" õiguse, püüdvat sionismi ninamehed veenda maailma avalikku arvamust selles, et NSV Liidus eksisteerivat „juudiküsimus".

N. Liidu juudid protesteerivad „resoluutselt niisuguste väljaõeldiste vastu.

Meie maa (N. Liit) sotlialistlik tegelikkus ja edusammud leninliku rahvuspoliitika elluviimisel kummutavad need täielikult".

Edasi öeldakse üleskutses: „Nõukogude juudid lükkavad põlgusega tagasi sionistlike propagandistide katsed sekkuda nende ellu ning mõistavad raevukalt hukka vale ja laimu sotsialistliku isamaa aadressil. NSV Liidu kodanikud — juudid — on nõukogude rahva lahutamatu osa".

Jätkatakse, et „ühtses paljurahvuselises peres me ehitame uut suurepärast ühiskonda — kommunismi", mispärast on „absurdsed sionismi ideoloogide katsed kujutada sionismi kritiseerimist ja Iisraeli valitsevate ringkondade agressiivse poliitika, mis tahes hukkamõistmist Nõukogude üldsuse poolt „antisemitismi ilmingutena."

„Oma mõistuse ja südametunnistuse käsul me pöördume üleskutsega kõigi nõukogude kodanike poole võtta aktiivselt osa sionismi paljastamisest;

kirjanikud ning ajakirjanikud peaksid selgitama oma teostes sionismi diversioonipropagandat,

ja et kõik moodustaksid vabatahtliku organisatsiooni „Nõukogude üldsuse sionismivastane komitee".

Üleskutsele on alla kirjutanud D. A. Dragunski, kindralpolkovnik, kahekordne Nõukogude Liidu kangelane, M. I. Kabatshnik, akadeemik, sotsialistliku töö kangelane, Lenini preemia ja riikliku preemia laureaat, G. B. Gofman, NSVL Kirjanike Liidu liige, sotsialistliku töö kangelane, S. L. Zivs, professor, õigusteaduse doktor, Vene NFSV teeneline teadlane, B. S. Sheinin, NSVL Kinoliidu liige, G. L. Bondarevski, professor, ajaloodoktor, Vene NFSV teeneline teadlane, G. O. Zimanas, professor, filosoofiadoktor ja J. A. Kolesnikov, NSVL Kirjanike Liidu liige.

Salapärane haigus läänekaldal

Kas koolitüdrukud mürgitati steriliseerimiseks?

TEL AVIV — Paanika levis Iisraeli poolt okupeeritud Jordani läänekaldal, kui araabia arstid süüdistasid, et sajad koolitüdrukud olid mürgitatud sterilisatsiooni katsel. Arstid väitsid, et neil oli tõendeid proteiini rohkusest tüdrukute uriinis ja nad arvasid, et noori oli tahtlikult mürgitatud, reporteeris Iisraeli ajaleht „Jerusalem Post".

Jenini linnas oli rahvas suletud kodudesse. Iisraeli ametivõimude poolt kehtima pandud liikluskeelu tõttu; ka oli valitsushaiglate personal öelnud, et nad ei tohi massimürgitamisest rääkida. Liikluskeelu kehtestamisel olid linna ümber teedele asetatud tõkked. Välisriikide ajakirjanikele ei antud linna pääsemiseks luba; ainult mõned Iisraeli ajakirjanikud lasti blokaadist läbi. Ka mõnes teises okupeeritud läänekalda keskuses oli liikluskeeld.

Iisraeli arstid eitasid araablaste steriliseerimise süüdistusi. Tervishoiuministeeriumi esindaja ütles,

et nad on olukorda uurinud ja leidnud, et pole olemas tõendeid mürgitamise katsest.

Kuid uurimisi jätkatakse.

Iisraeli ametivõimud ütlesid, et neil pole mingit selgust selles, mis põhjustas tütarlaste massilise haigestumise. Pataloogilisi proove oli saadetud kolme suuremasse haiglasse kuid ükski ei andnud mingit tulemust. Ka Iisraeli sõjaväe bioloogilise ja keemiliste üksuste kontrollid külastasid kooliruume ega leidnud sealt midagi.

Need eitavad selgitused anti ajal, kui PLO ja Tansaanias toimuva 23 Aafrika riigi konverentsi esindajad nõudsid

sinna internatsionaalse uurimiskomisjoni saatmist,

mida Iisrael arvas siiski paremaks vältida.

Esimene haigestumise laine haaras 400 tütarlapse ümber. Nende haiguseks andsid kaks Iisraeli arsti, dr. Sostin ja dr. Schwartz, diagnoosiks gaasimürgituse. Arstid saatsid kümme juhtumit väljaspool olevaisse suuremaisse haiglaisse uurimiseks.

Pühapäeval, 27. märtsil ütles Iisraeli meditsiiniametnik, et tüdrukud olid sissehinganud mürkgaasi, kuid üks osa olevat lihtsalt hüsteerias.

Kuna Iisrael pole seni suutnud haigust põhjendada, siis on välispidine surve järjest kasvanud. Araablased on sidunud selle oma noorte tüdrukute steriliseerimisega, mis on tulevikku vaadates kindlaim tee palestiinlasist vabanemiseks.

Pühade ajal teatati uutest haigestumise juhtumitest; ka seekord oli haigestunute arv 400 ringis.

Suurt paanikat põhjustanud salapärased haigestumised Jordani läänekalda keskustes kadusid sama kiiresti kui need tekkisidki. Mitmesugused uurimisgrupid pole seni midagi avastanud peale psüühilise paanika motiivi, mis tõestanuks araablaste kahtlustusi, et juudid nende noori tütarlapsi püüdsid steriliseerida.

USA tervishoiuministeeriumi eksperdid uurisid 943 tütarlapse haigestusjuhtumeid ja ei leidnud mingeid tõendeid mürgitamisest, nagu araablased väitsid. Ükski haigestunuist ei surnud. Spetsialistid ütlevad nüüd, et haigestumine olevat olnud tingitud kartusest, mille omakorda tinginud psühholoogilised tegurid või hüdrogeensulfiidi toimel käimlais tekkinud gaas.

Genfis 12. mail peetud World Health Organization'i (WHO) aastasel peaistungil mõisteti Iisrael hukka müstilise epideemia põhjustajana, mis hõlmas sadu Jordani läänekaldal asuvaid palestiinlasi. Istungil väljendati suurt muret epideemia üle ja nõuti otsest järelevaatamist tervishoiu teenindamisele kõigis Iisraeli poolt okupeeritud araabia maades. Hääletusel anti ettepaneku poolt 65, vastu 17, kuna 25 jäid eemale.